

Dr hab. med. Tomasz Kotwicki prof. UM

Katedra i Klinika Ortopedii i Traumatologii Dziecięcej

Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu

**Skoliozy idiopatyczne – patologia,
rozpoznawanie, zasady postępowania
nieoperacyjnego**

Kurs CMKP 7.06.2013r.

14.09.2012r.

23.09.2011r.

10.09.2010r.

25.09.2009r.

24.09.2008r.

28.09.2007r.

26.09.2006r.

28.09.2005r.

28.09.2004r.

Plan wykładu

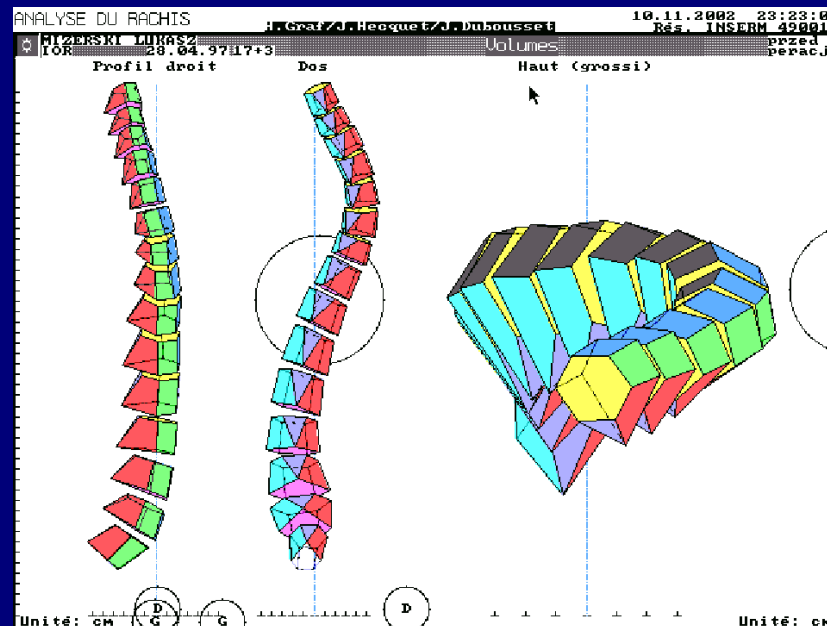
- Definicja skoliozy
- Patomorfologia skoliozy
- Analiza płaszczyzny strzałkowej w skoliozie
- Gorset Cheneau
- Ćwiczenia w skoliozach
- Skoliometr
- Badanie radiologiczne
- Długość kończyn dolnych
- Historia naturalna nieleczonych skolioz
- Podsumowanie - zasady postępowania

Skolioza idiopatyczna

Uproszczone polskie mianownictwo:

„boczne skrzywienie kręgosłupa”

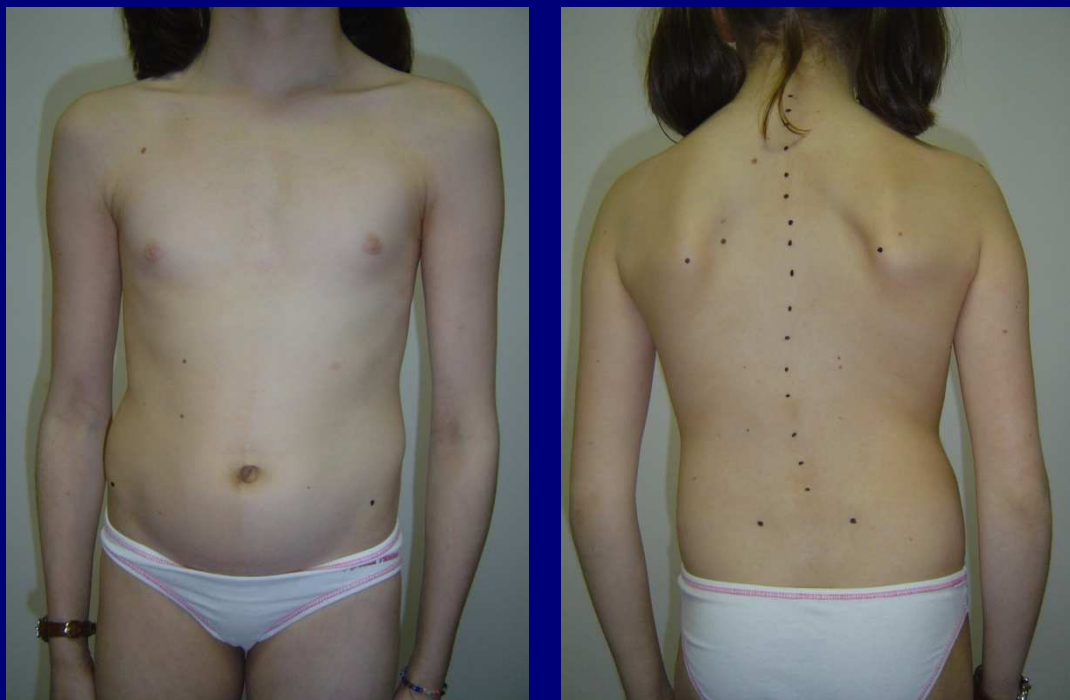
Galen - *scoliosis*

Definicja skoliozy idiopatycznej

- Rozwojowe zniekształcenie kręgosłupa i tułowia
- Przyczyna schorzenia jest nieznana
- Charakter deformacji jest trójpłaszczyznowy
- Kąt na radiogramie wynosi co najmniej 10°
- Pogarsza się w okresach szybkiego wzrastania kręgosłupa

„Skolioza” funkcjonalna $\Leftrightarrow$ skolioza strukturalna

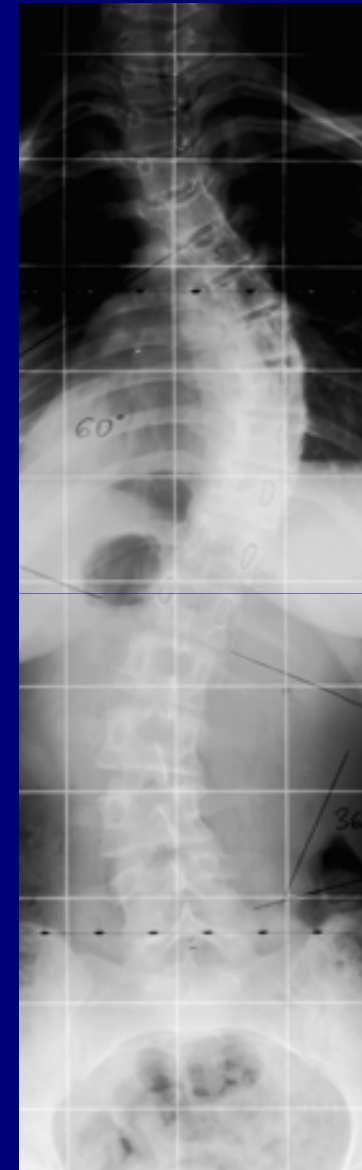

funkcjonalne wygięcie kręgosłupa lędźwiowego w lewo z powodu obniżenia miednicy

Występowanie skolioz idiopatycznych

Strukturalna skolioza 2-3 % dzieci

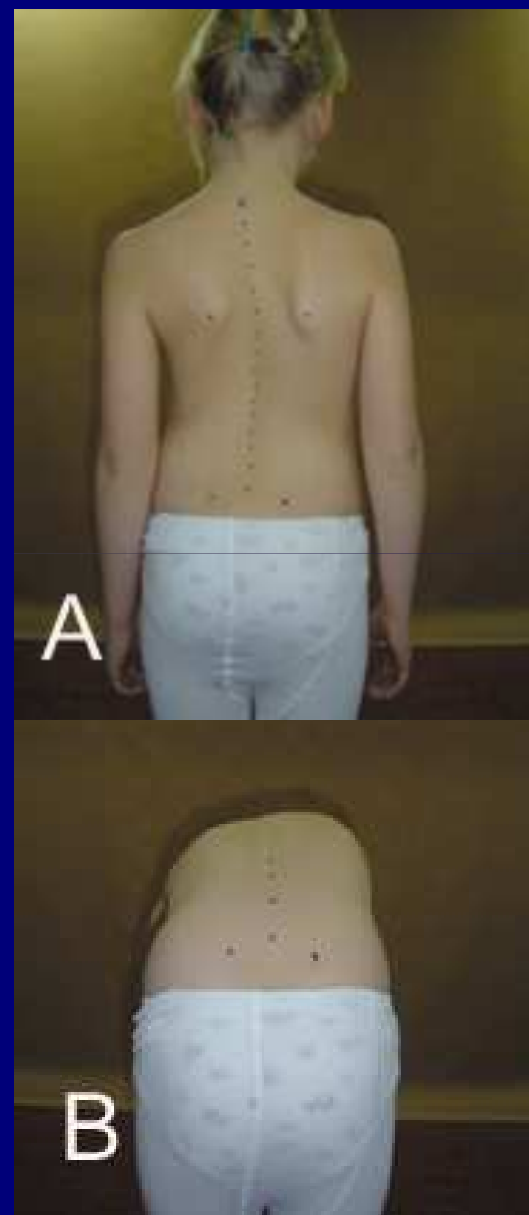
„Wada postawy” 20-30-40% ?

Morfologia tułowia w skoliozie piersiowej

Obraz kliniczny

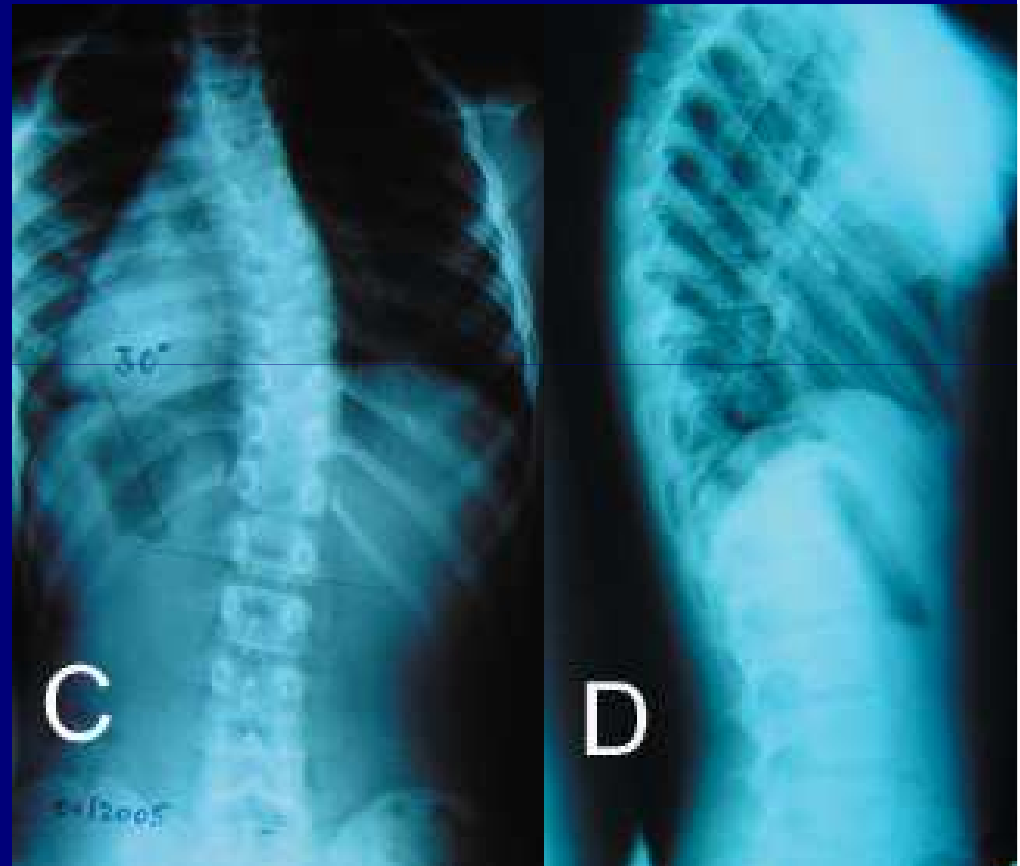
- Linia wyrostków kolczystych jest lekko wygięta w okolicy szczytowej, zwykle Th8 - Th9.
- W tej strefie zmniejszona jest fizjologiczna kifoza piersiowa. Kompensacyjnie wzrasta kifoza w sąsiednich segmentach piersiowych proksymalnych.
- Dekompensacja tułowia skierowana jest w stronę wypukłości skoliozy.
- Lewe biodro wystaje do boku i powoduje asymetrię talii.
- Deformacja rotacyjna może być umiarkowana, niewidoczna w wyproście, wyraźna w zgięciu tułowia do przodu.
- Dalsze asymetrie tułowia są wtórne.

Morfologia tułowia w skoliozie piersiowej

Obraz radiologiczny

- Sekwencja kilku (siedem) kręgów formujących krzywiznę
- Górny kręgi **krańcowy** (najbardziej nachylony) zwykle Th5
- Dolny kręgi **krańcowy** Th12 lub L1
- **Rotacja osiowa** kręgów stopniowo wzrasta od kręgów krańcowych w stronę szczytowego
- Th8 lub Th9 lub Th10 jest kręgiem **szczytowym** (najbardziej odchylony od osi ciała, najmocniej zrotowany, najbardziej zniekształcony)
- Zdjęcie boczne wykazuje segmentarne zmniejszenie fizjologicznej **kifozy** piersiowej, któremu towarzyszy kompensacyjne zwiększenie kifozy w segmentach sąsiednich powyżej

*Kotwicki T: Sagittal and transversal plane deformity in thoracic scoliosis.
Stud Health Technol Inform 2002; 91: 251-256.*

Dawny podział Grucy i Weisfloga

■ Skoliozy I°	0° - 30°	ćwiczenia
■ Skoliozy II°	30° - 60°	gorsety
■ Skoliozy III°	pow. 60°	operacje

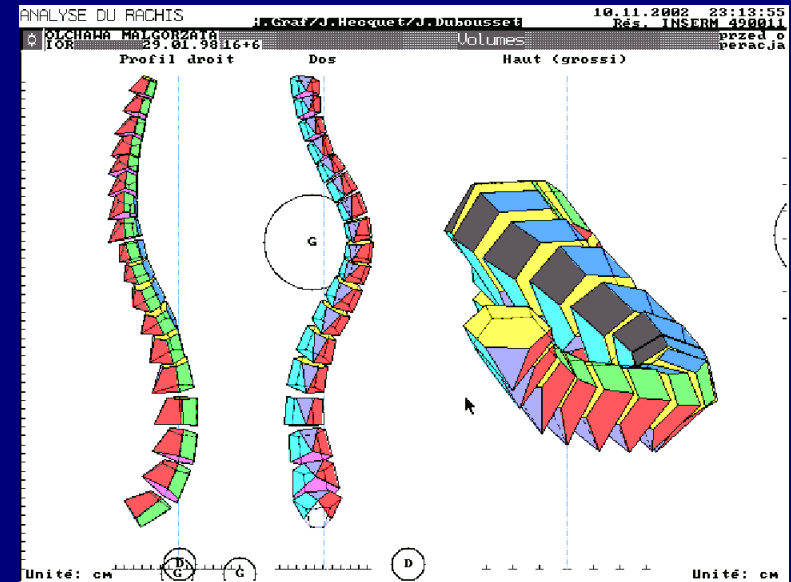
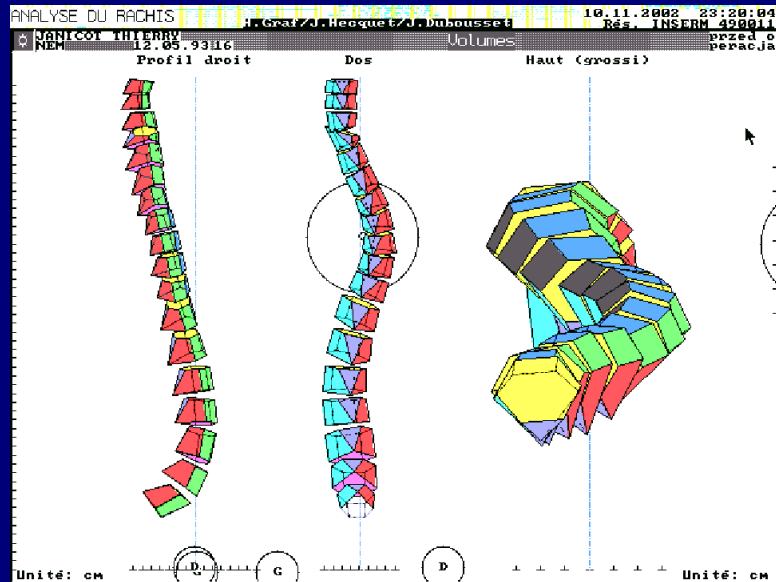
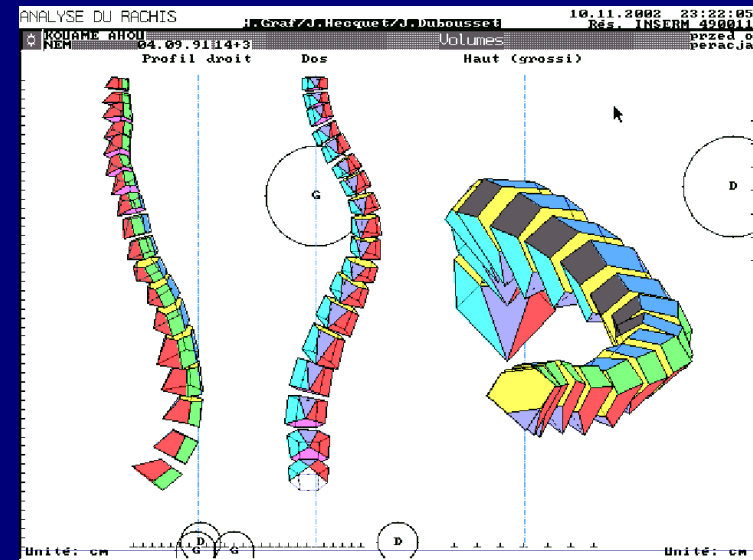
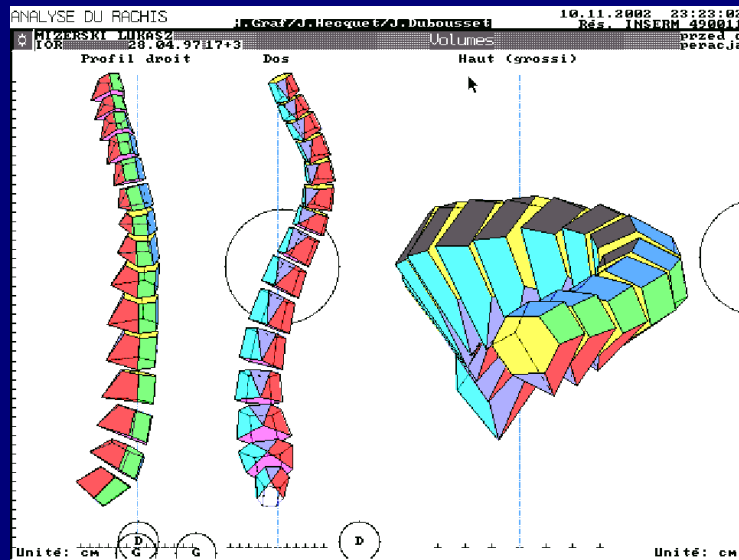
Obecne wartości kąta Cobba:

■ Skoliozy I°	10° - 24°	ćwiczenia
■ Skoliozy II°	25° - 40°	gorsety i ćw.
■ Skoliozy III°	pow. 50° (wiek rozwojowy)	operacje

Patomorfologia skolioz

- Płaszczyzna czołowa, strzałkowa, poprzeczna

Przestrzenne obrazowanie deformacji kręgosłupa

Skolioza idiopatyczna jako trój płaszczyznowe zniekształcenie kręgosłupa i tułowia

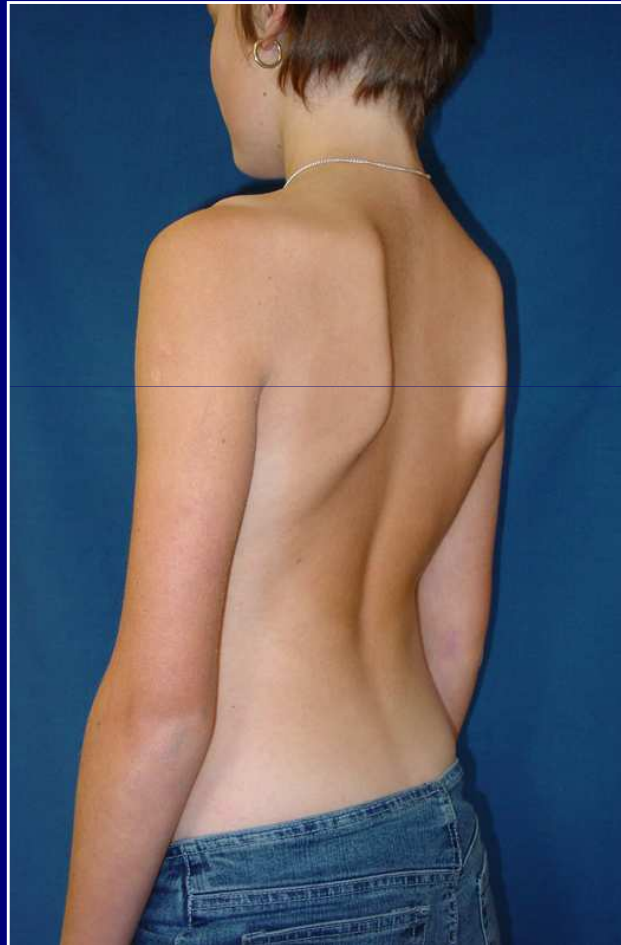
- Uproszczone pojęcie : „boczne”
skrzywienie kręgosłupa

Galen - *scoliosis*

- Kluczowe znaczenie deformacji w
płaszczyźnie strzałkowej:

zmniejszenie fizjologicznej kifozy piersiowej lub
zmniejszenie fizjologicznej lordozy lędźwiowej.

Zmniejszona kifoza piersiowa

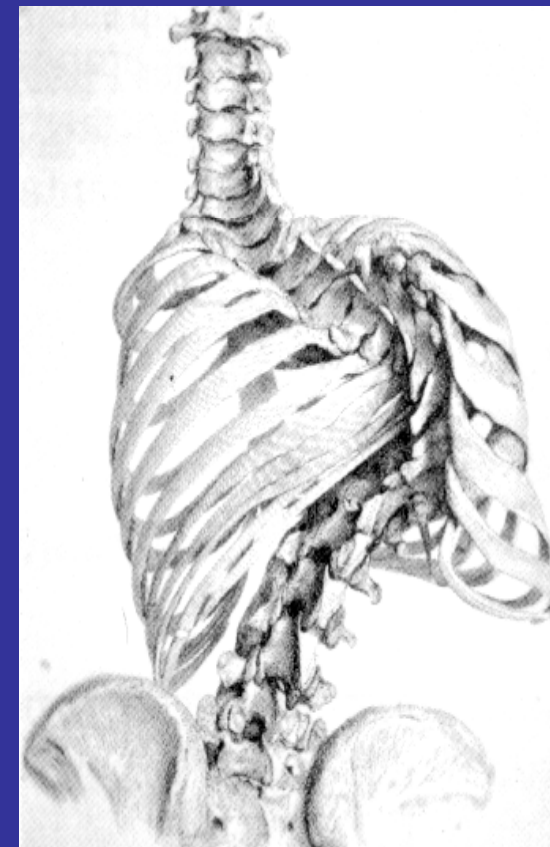
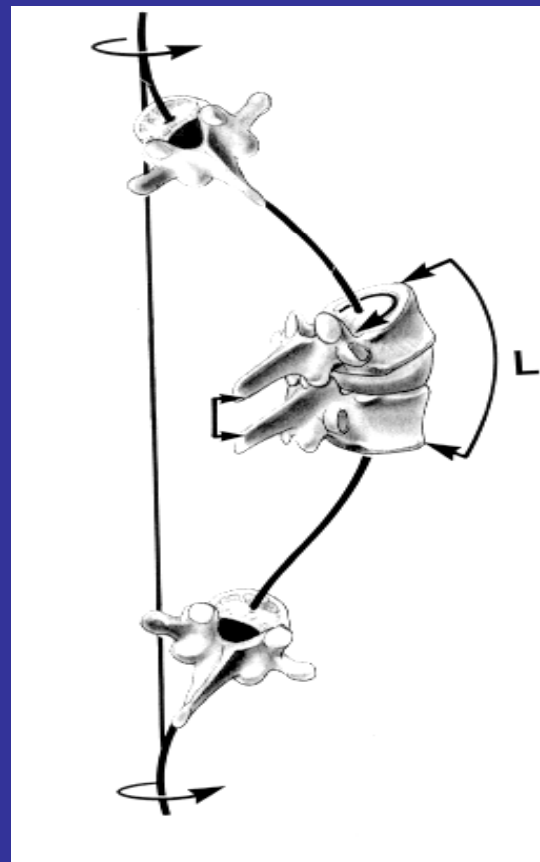

Znaczenie fizjologicznej kifozy piersiowej

- Naturalna krzywizna wpleciona między lordozę szyjną i lędźwiową.
- Gwarantuje prawidłową statykę kręgosłupa i rozmieszczenie środka ciężkości ciała.
- Zapewnia fizjologiczną ruchomość kręgosłupa.
- Wpływa amortyzująco na czaszkę i jej zawartość.
- Zwiększa wymiar przednio-tylny klatki piersiowej i jej pojemność.
- Odpowiada za prawidłową mechanikę klatki piersiowej (orientacja stawów żebrowo-kręgowych i amplituda ruchu żeber).
- Stabilizuje kręgosłup = zabezpiecza przed wyboczeniem.

Zasadniczym defektem morfologicznym w idiopatycznej skoliozie piersiowej jest nadmierna długość przedniej kolumny kręgosłupa w stosunku do kolumn tylnych

- Shaw 1825
- Adams 1865
- Hoffa 1902
- Sommerville 1952
- Roaf 1966
- Tylman 1972
- Winter 1975
- Dubousset 1983

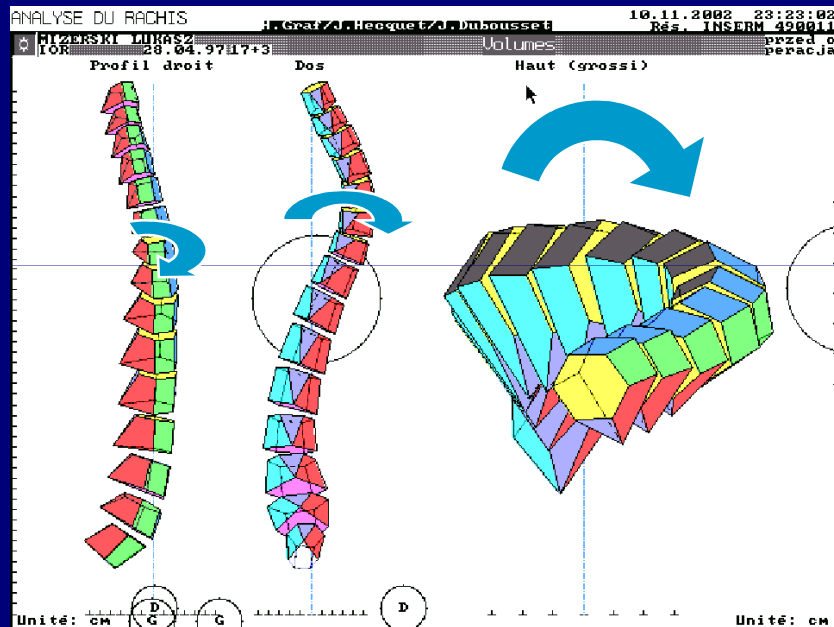
Odtworzenie fizjologicznej kifozy piersiowej jest naczelnym zadaniem leczenia skolioz :

- operacyjnego
- gorsetowego
- ćwiczeniami

Nieaktualne pojęcie „gorsetu mięśniowego”

Rotacja osiowa kręgów: ruch obrotu kręgu wokół osi długiej kręgosłupa

pojęcie garbu w skoliozie

bok

a-p

osiowy

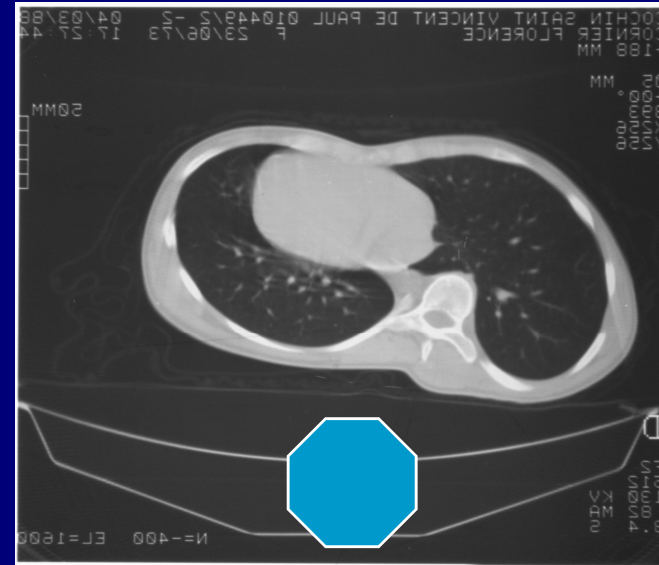
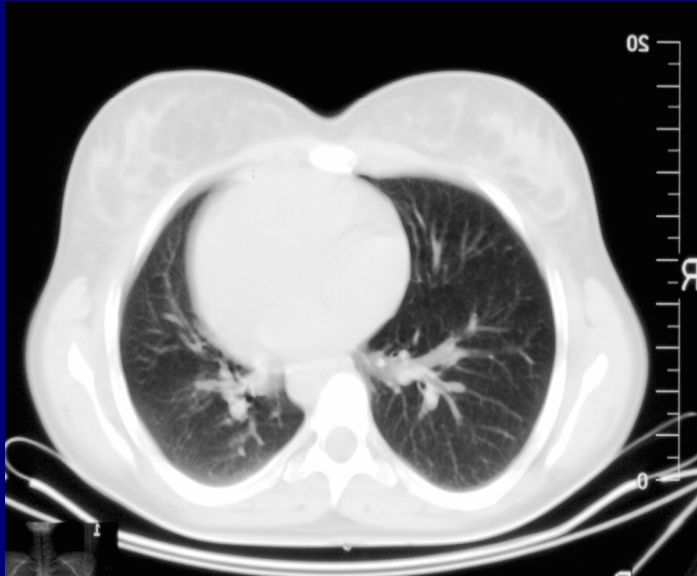
widok z tyłu

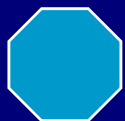
trzecia płaszczyzna

*Kotwicki T: Sagittal and transversal plane deformity in thoracic scoliosis.
Stud Health Technol Inform 2002; 91: 251-256.*

Dubousset : „garb wewnętrzny”

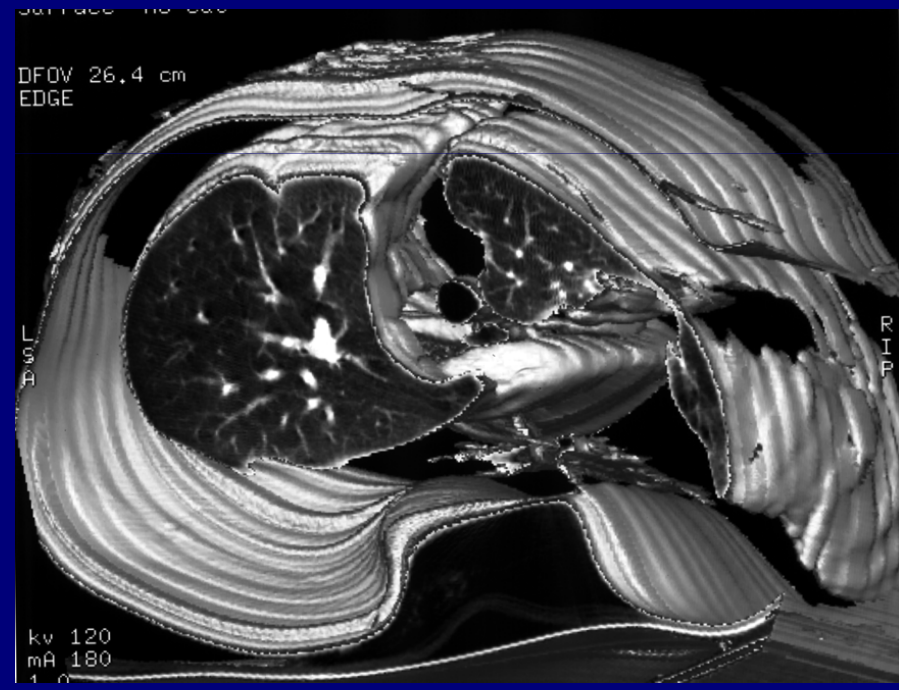
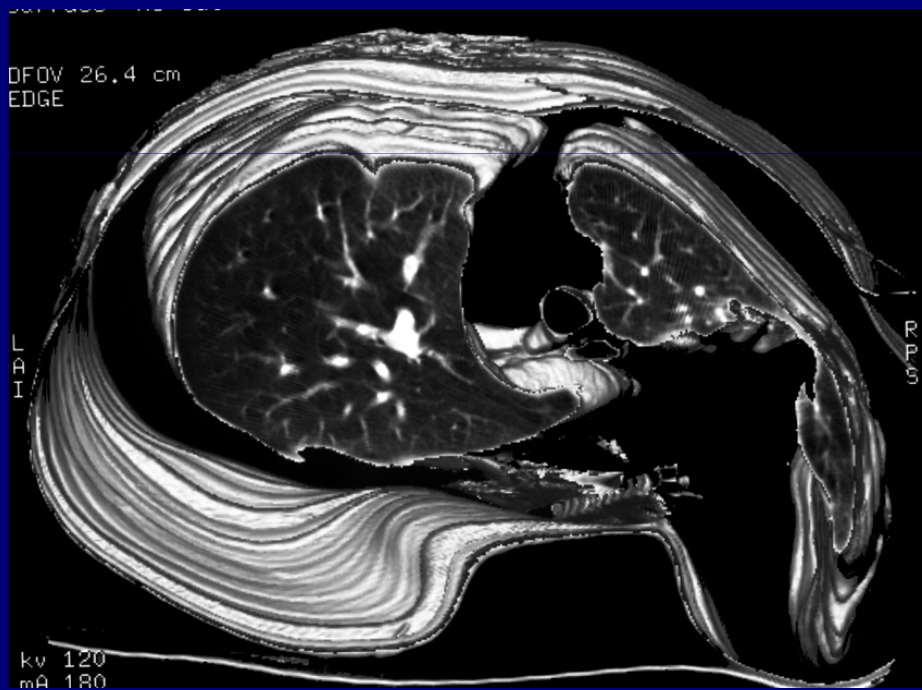

Dubousset : „garb wewnętrzny”

Następstwa znacznej lordotyzacji kręgosłupa piersiowego:

garb wewnętrzny - niedodma płuca - odleżyna wewn. żebra

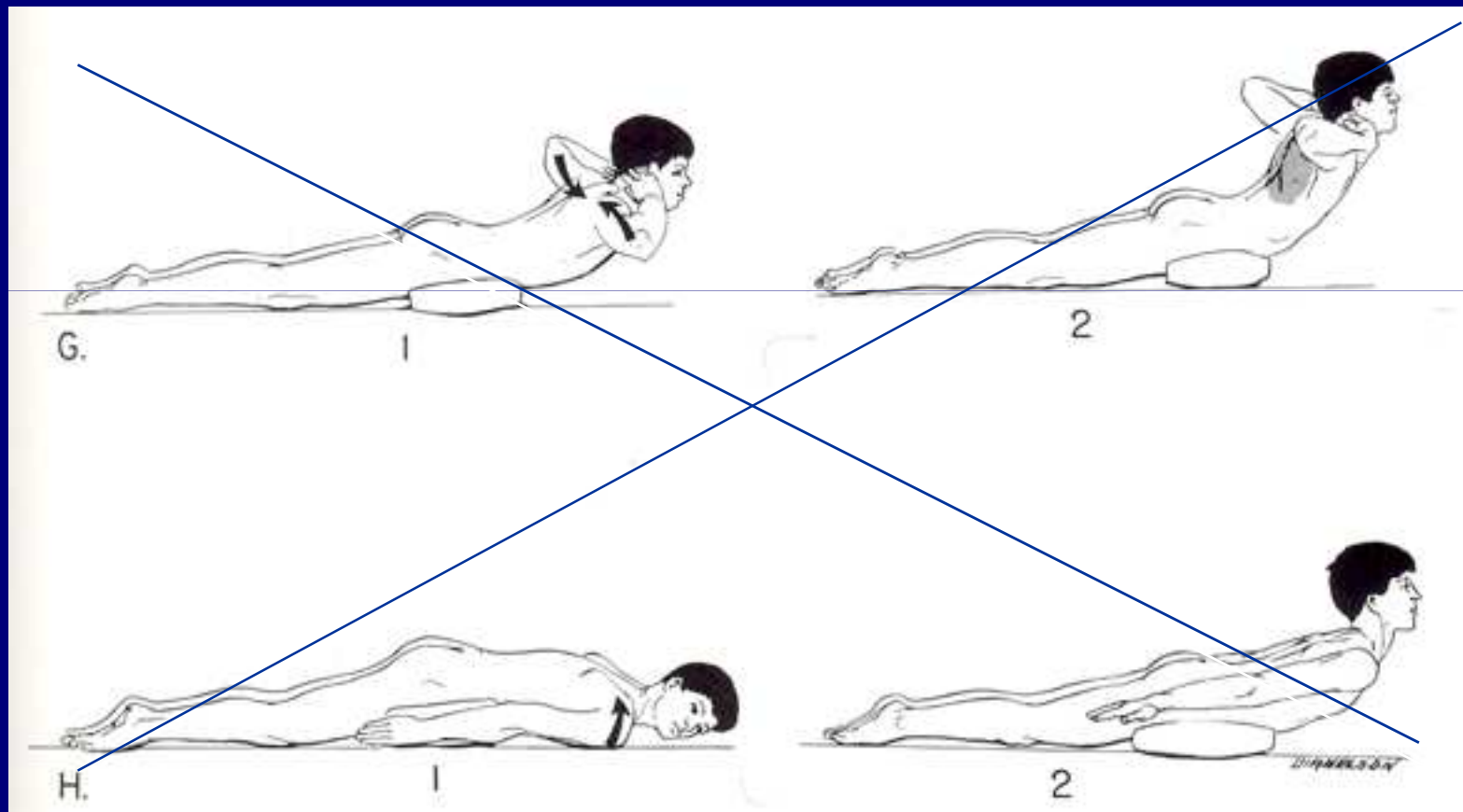
Wczesne rozpoznanie skoliozy

Patomorfologia skolioz - wnioski

1. Zmniejszanie się fizjologicznej kifozy piersiowej jest stałą cechą progresującej skoliozy piersiowej.
2. Trójpłaszczyznowe korygowanie skoliozy jest osiągalne tylko pod warunkiem odtworzenia fizjologicznej kifozy piersiowej.
3. Intensywne ćwiczenia polegające na wzmacnianiu długich mięśni grzbietu działających po cięciwie łuku skoliozy i po cięciwie łuku lordozy mogą niepotrzebnie lordotyzować kręgosłup piersiowy.

Szkodliwa lordotyzacja kręgosłupa piersiowego w skoliozach piersiowych

Analiza zniekształcenia kręgosłupa
w płaszczyźnie strzałkowej

Wartość kąta Th5 - Th12 na radiogramie bocznym

1. Bridwell et al. Sagittal plane analysis ...
SPINE 1990; 15: 921-6.

	normokifotyczne	hipokifotyczne
Th 5-12:	> 20° (15°)	< 20° (15°)

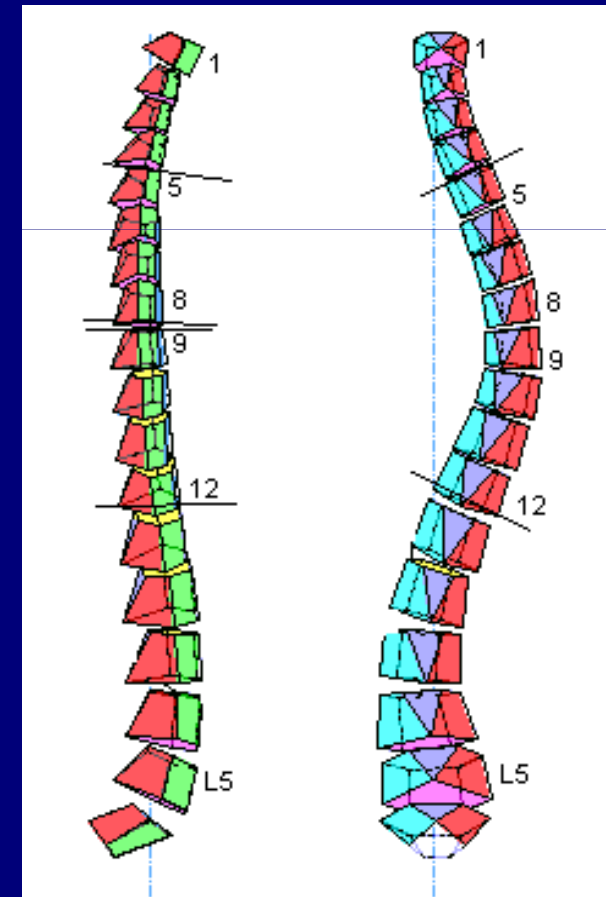
2. Lenke et al. Multisurgeon assessment...
SPINE 2001; 26: 2347-53.

	normo-	hipo-	hiperkifotyczne
Th 5-12:	10° 40°	<10°	>40°

Parametry płaszczyzny strzałkowej

KRĘGOSŁUP PIERSIOWY

- **STANDARDOWY** kąt kifozy piersiowej
Th4 - Th12 (9 kręgów)
- **PROKSYMALNY** kąt kifozy
Th5 - Th8 (4 kręgi)
- **DYSTALNY** kąt kifozy
Th9 - Th12 (4 kręgi)

Kąt kifozy piersiowej Th4 - Th12 norma 20° - 40°

16,5° ± 13,7°

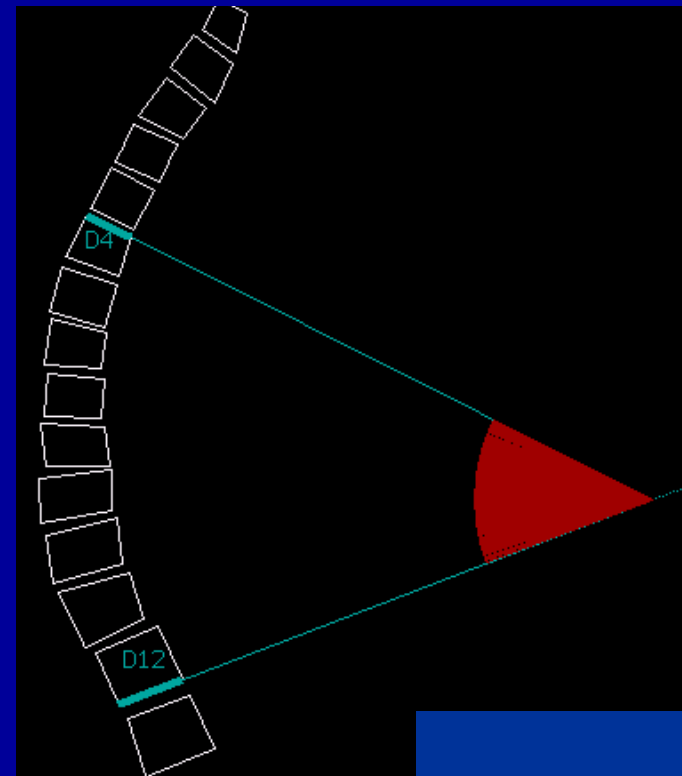
min. - 23,9° max 39,9° N=466

Wg kryteriów Bridwella (20°) :

- 26 “hipokifotycznych” skolioz
- 20 “normokifotycznych” skolioz

Wg kryteriów Lenke (10°) :

- 17 “hipokifotycznych” skolioz
- 29 “normokifotycznych” skolioz

kąt kifozy Th9 -Th12

u chorych "normokifotycznych"

20 chorych
Bridwell Th5-12 > 20°

29 chorych
Leone Th5-12 > 10°

jedenaste
hipokifotycznych

dziewięć
normokifotycznych

siedem
hipokifotyczn.

dwa
normokifotyczn.

3,0°

9977°

4,7°

7788°

3,9°

9999°

3322°

6688°

3,7°

1277°

0066°

1,1°

1300°

0055°

2,7°

1522°

-0022°

3,7°

1555°

-1144°

4,1°

1633°

-8800°

5,9°

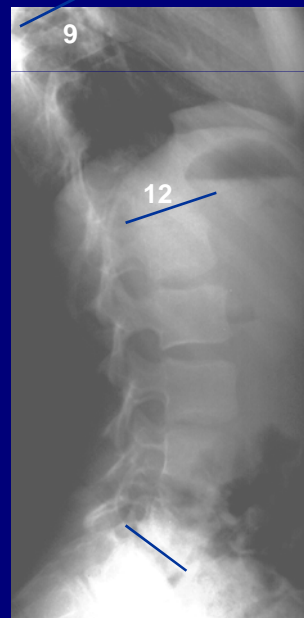
2055°

2,5°

2155°

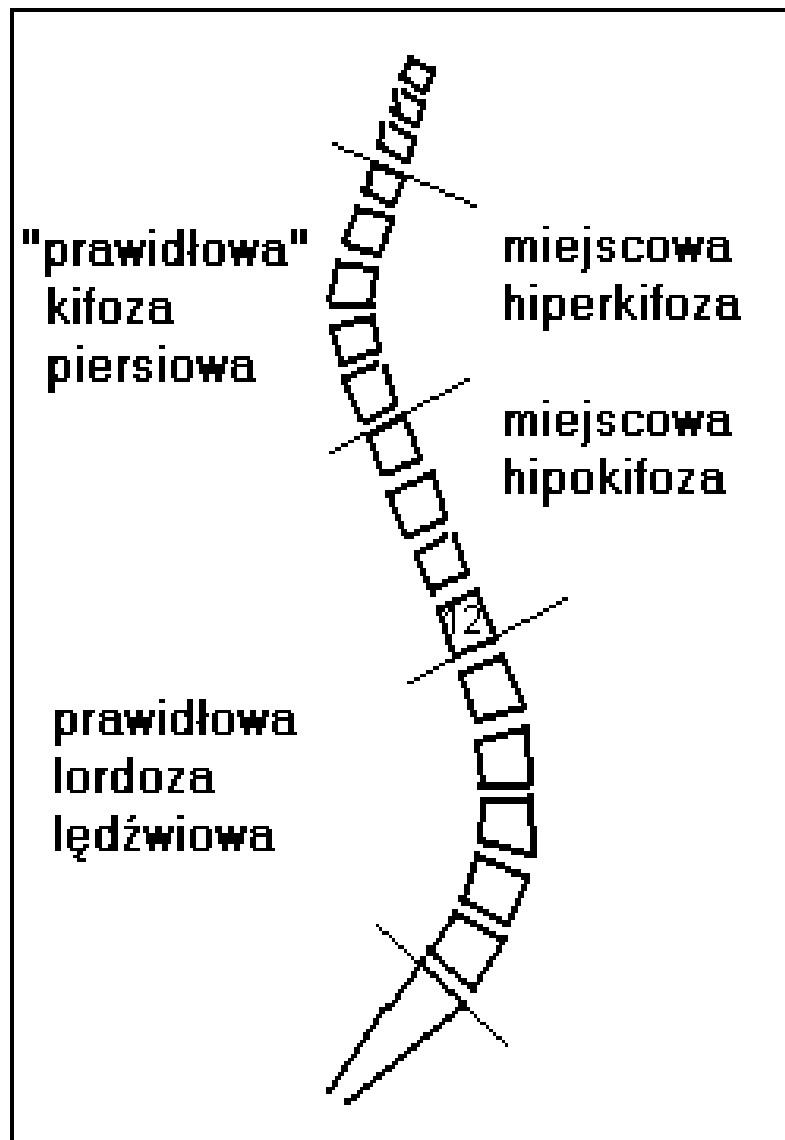
1,0°

-19,9°

"Segmental analysis..." Bernhardt and Bridwell, SPINE 1989;14:717-21.

Kompensacja posturalna stref hipo- i hiperkifotycznych

Analiza płaszczyzny strzałkowej w skoliozach - wnioski

**Strzałkowe wygięcia kręgosłupa
należy mierzyć segmentarnie.**

**Kąt kifozy piersiowej (Th 5 - Th 12)
jest mylącym parametrem, gdyż obejmuje
strefy hipo- , normo- i hiperkifotyczne.**

Idiopathic scoliosis (IS)

- Over-diagnosis
- Under-diagnosis
- Over-treatment
- Under-treatment

Negrini S, Grivas TB, Kotwicki T, Maruyama T, Rigo M, Weiss HR:

Why do we treat adolescent idiopathic scoliosis?
What we want to obtain and to avoid for our patients.

SOSORT Consensus Paper.
Scoliosis 2006; 1: 4. www.scoliosisjournal.com.

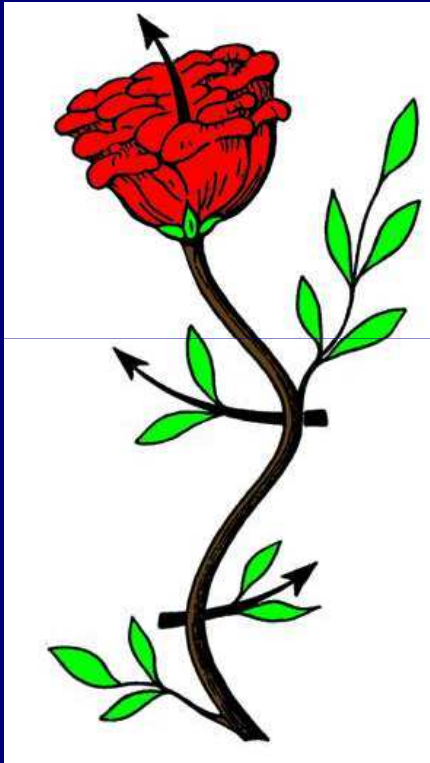
Sposoby leczenia skolioz idiopatycznych

- Ćwiczenia
- Gorsety
- Operacje

Leczenie gorsetowe skolioz

- Gorset Cheneau
- Gorset Milwaukee
- Gorset Boston
- Gorset SpineCor

Gorget Cheneau

Jacques Chêneau, M.D.

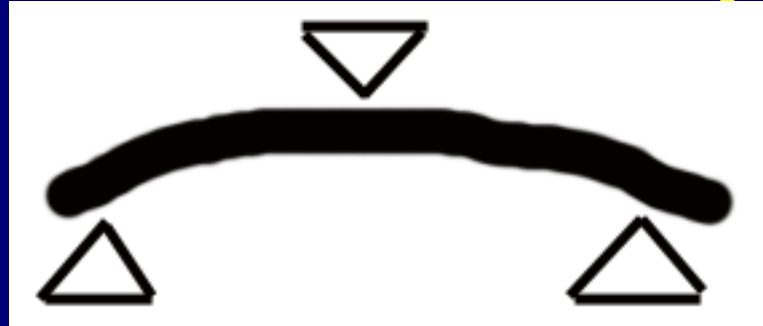
<http://cheneaucor.free.fr>

Dr Jacques Cheneau

od 1972 - 40 lat doświadczeń

Mechanizm działania ortezy Cheneau

Układ wielokrotnych trójpunktowych sił korekcyjnych zorientowanych w trójwymiarowej przestrzeni

- przemieszczenie wypukłych obszarów tułowia pod działaniem pelot korekcyjnych
- stworzenie obszernych przestrzeni odciążających (10x peloty), w obręb których przemieszczają się okolice wklęsłe tułowia

**POBRANIE MIARY → NEGATYW → POZYTYW → MODELOWANIE
POZYTYWU → SKORUPA POLIPROPYLENOWA → PRZYMIARKA
→ ODBIÓR**

negatyw

pozytyw

gorset

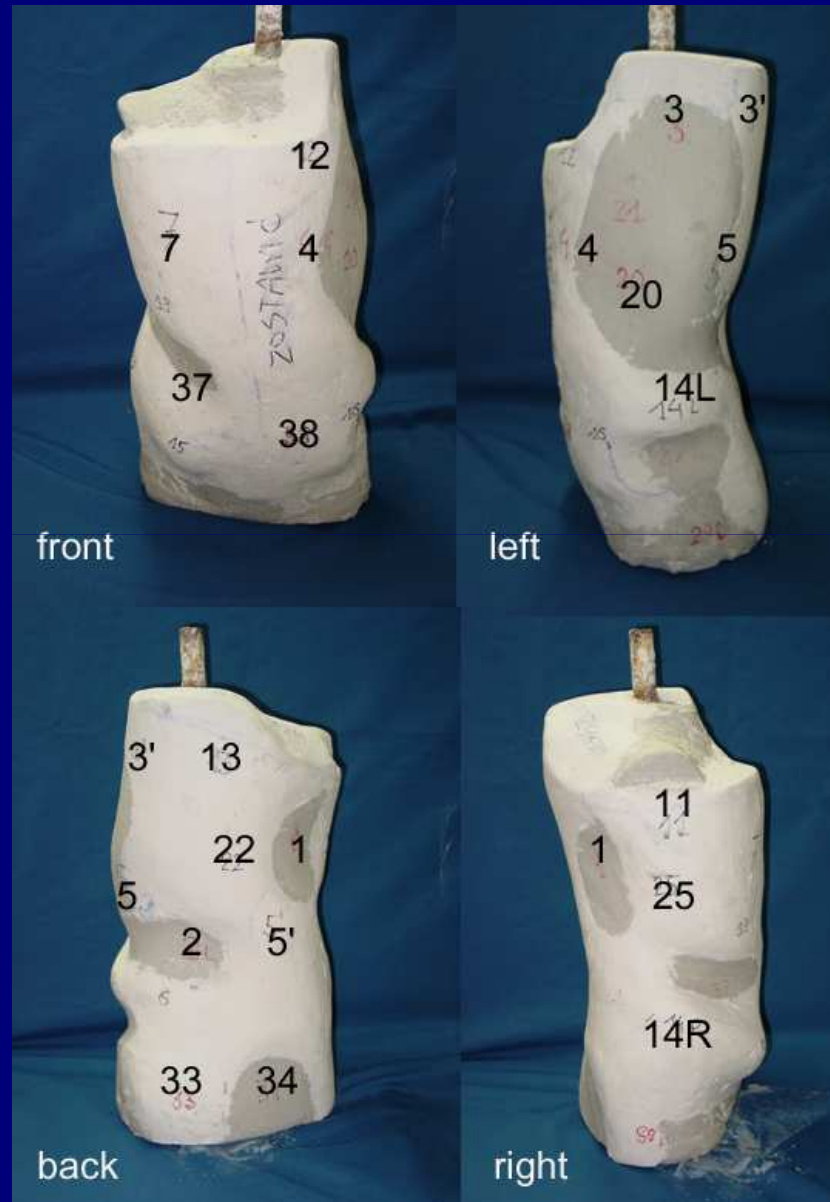

**Modelowanie pozytywu
w obrębie 46 pól
wypukłych lub
wklęsłych**

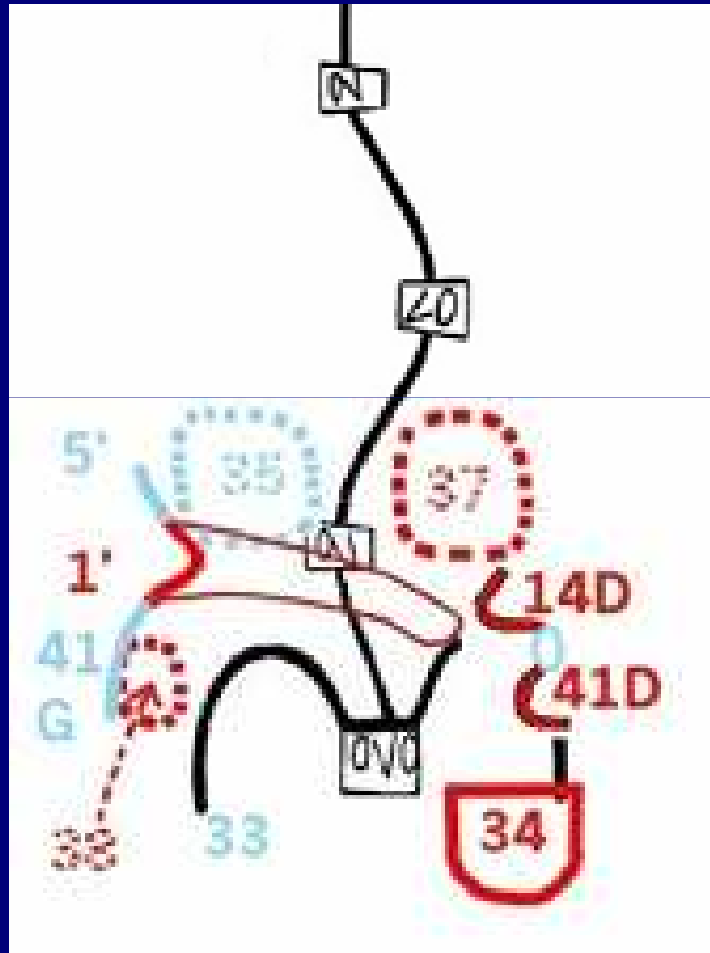

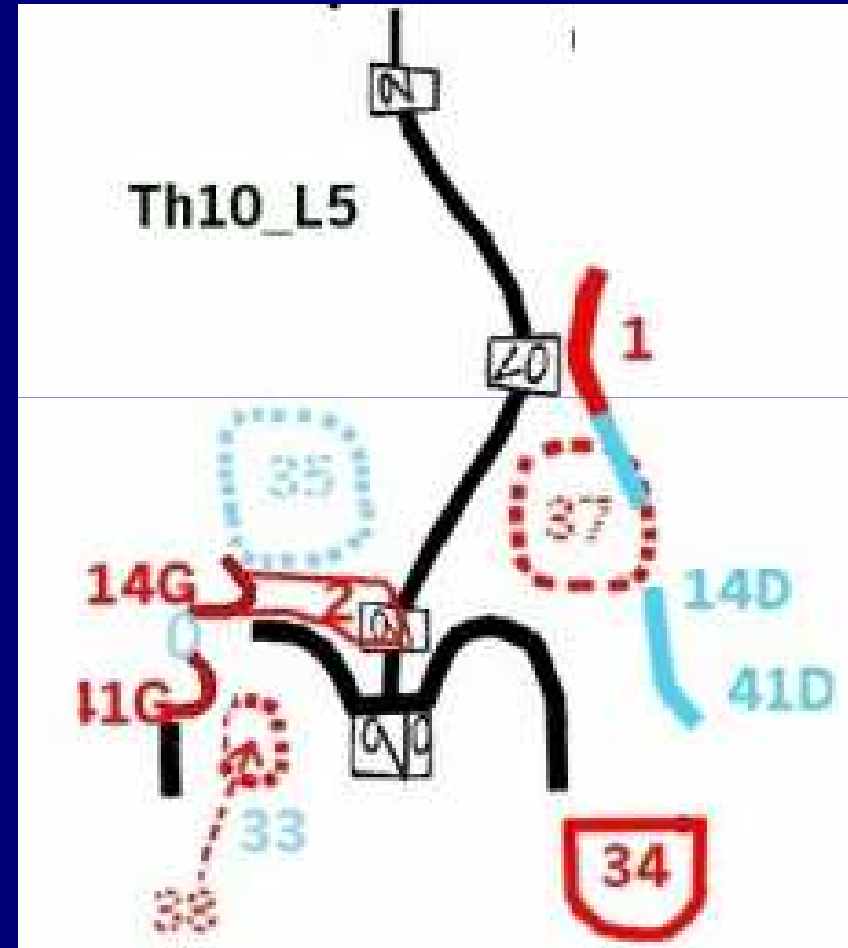
pozytyw po korekcji

Znaczenie analizy segmentarnej skrzywienia

4-curve scoliosis

3-curve scoliosis

Mechanizmy działania gorsetu

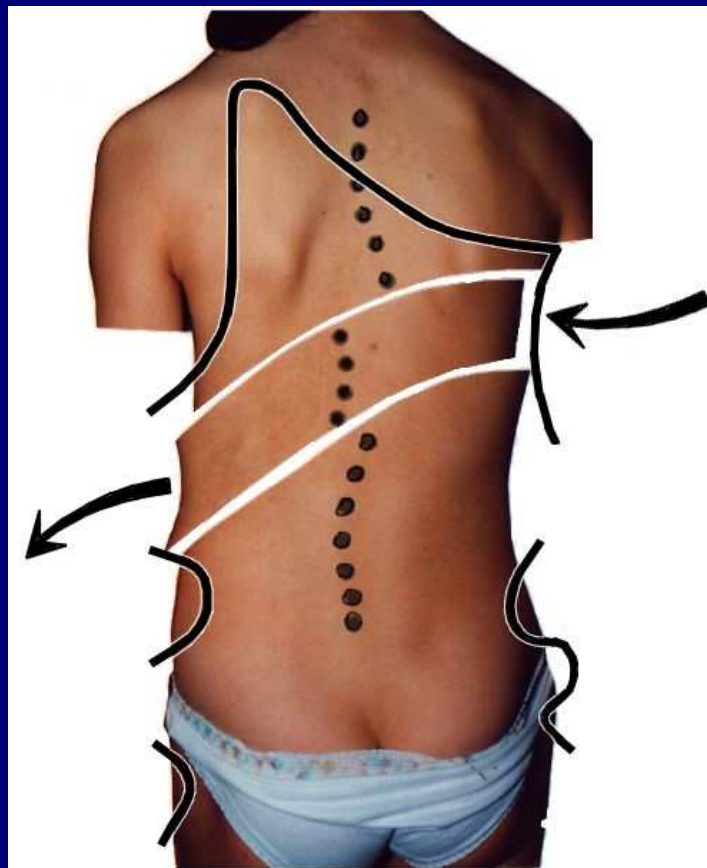
Mechanizmy bierne :

- 1) Przesunięcie tkanek, od wypukłości do wklęsłości, uzyskane przez mechanizm trójpunktowego układu sił, wielokrotnie powtórnego w przestrzeni, rozwijający efekt w trzech wymiarach przestrzeni; celem jest hiperkorekcja deformacji
- 2) Elongacja (“cherry stone effect”),
- 3) “Derotacja” klatki piersiowej nakierowana na derotację kręków,
- 4) Bending.

Mechanizmy czynne :

- 1) Wzrastanie jako czynnik korekcji,
- 2) Ruchy oddechowe klatki piersiowej prowadzone przez gorset w sposób asymetryczny,
- 3) Repozycja architektury mięśniowej grzbietu przywraca fizjologiczne działanie mięśni,
- 4) Efekt antygravitacyjny.

Rozległe przestrzenie wolne zapewniające przesunięcie wklęsłych okolic tułowia

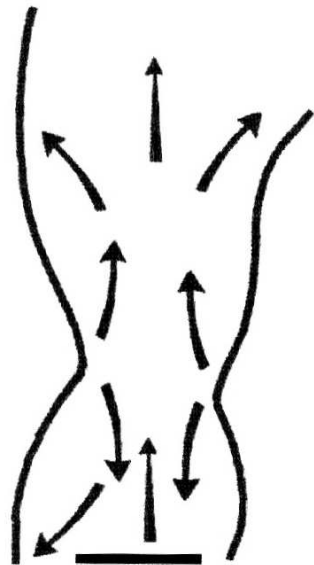

Działanie elongacyjne

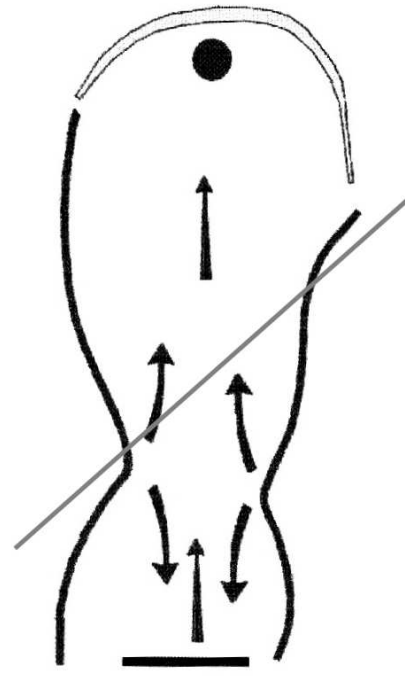
EFEKT „PESTKI CZEREŚNI”

EFFET NOYAU de CERISE

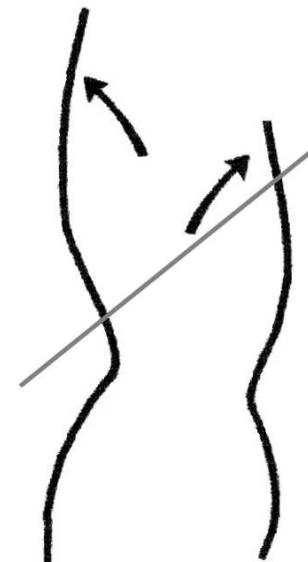
CORSET ÉVASÉ
En haut
En bas

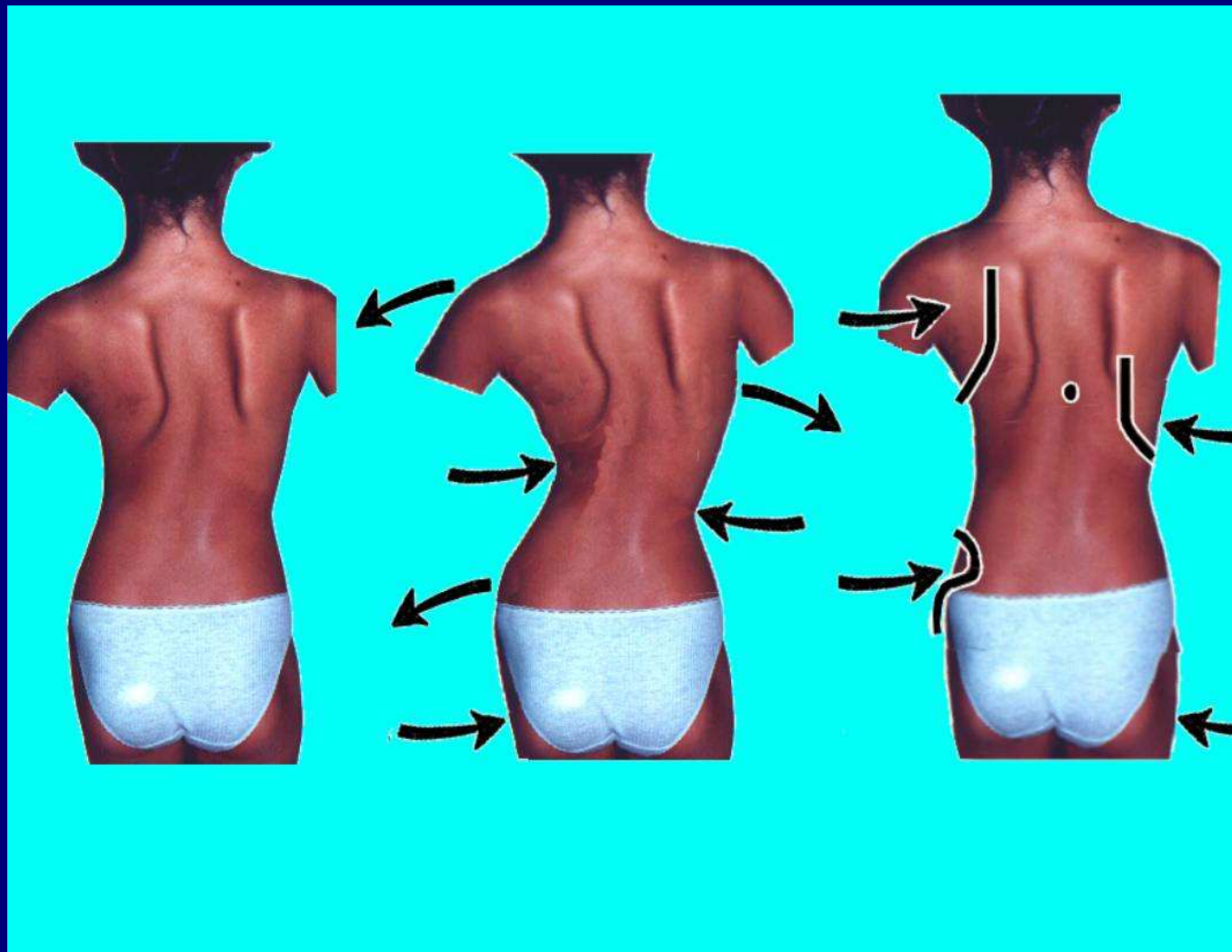
Pas d'épaulières

Pas de "retour"

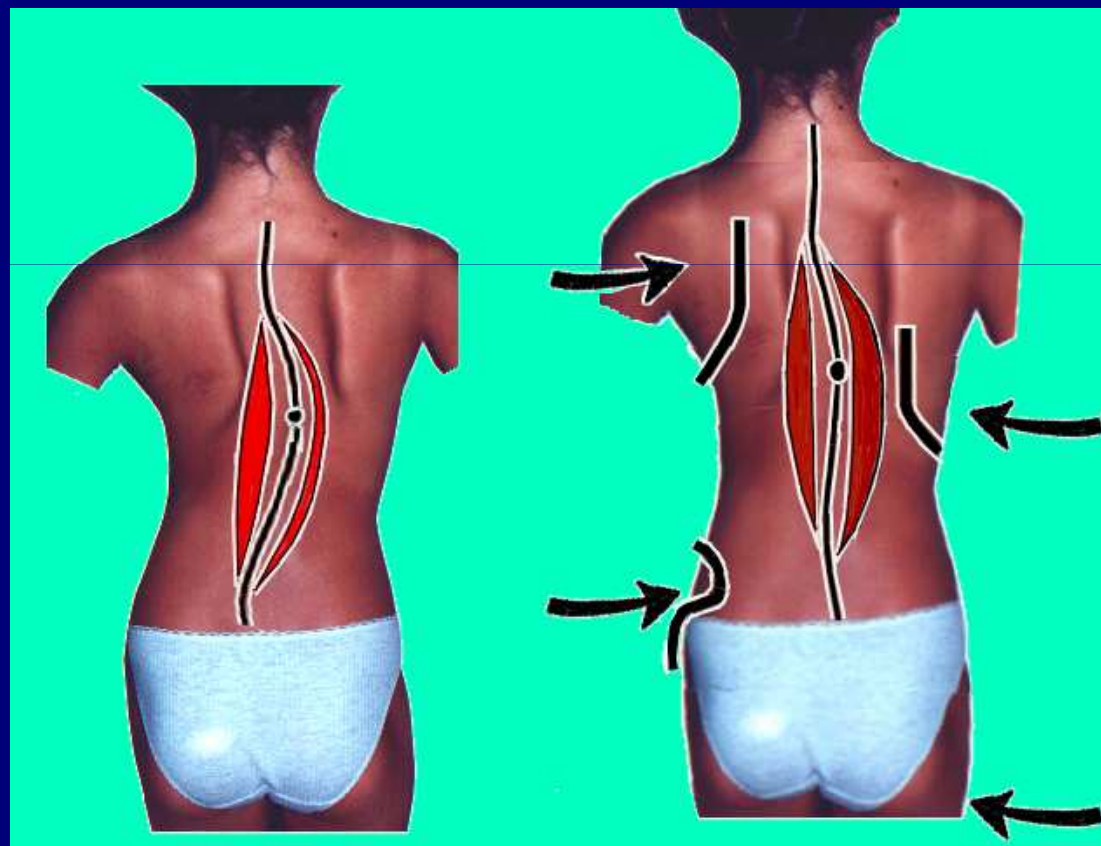
Wykorzystanie wzrastania do uzyskania korekcji

Odwrócenie niekorzystnego toru oddechowego

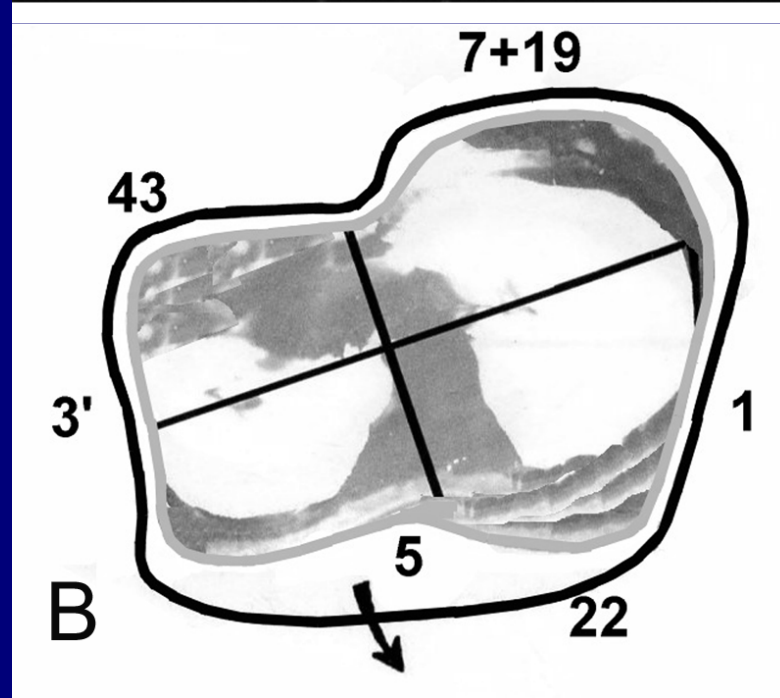
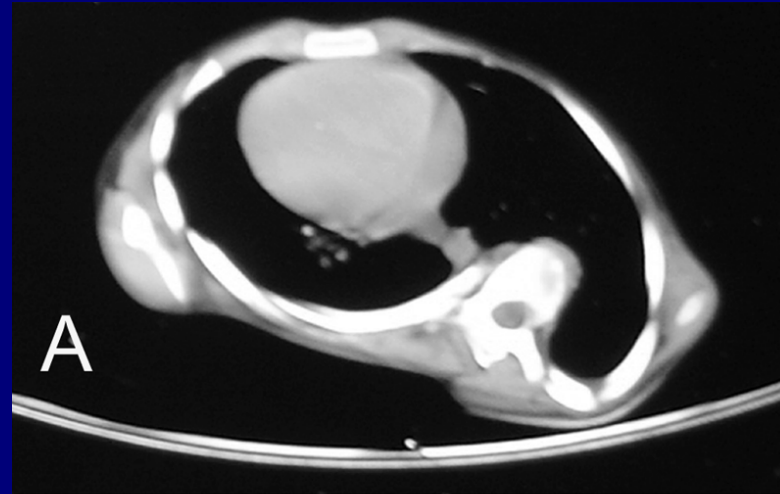

Zmniejszenie asymetrycznego działania prostownika grzbietu

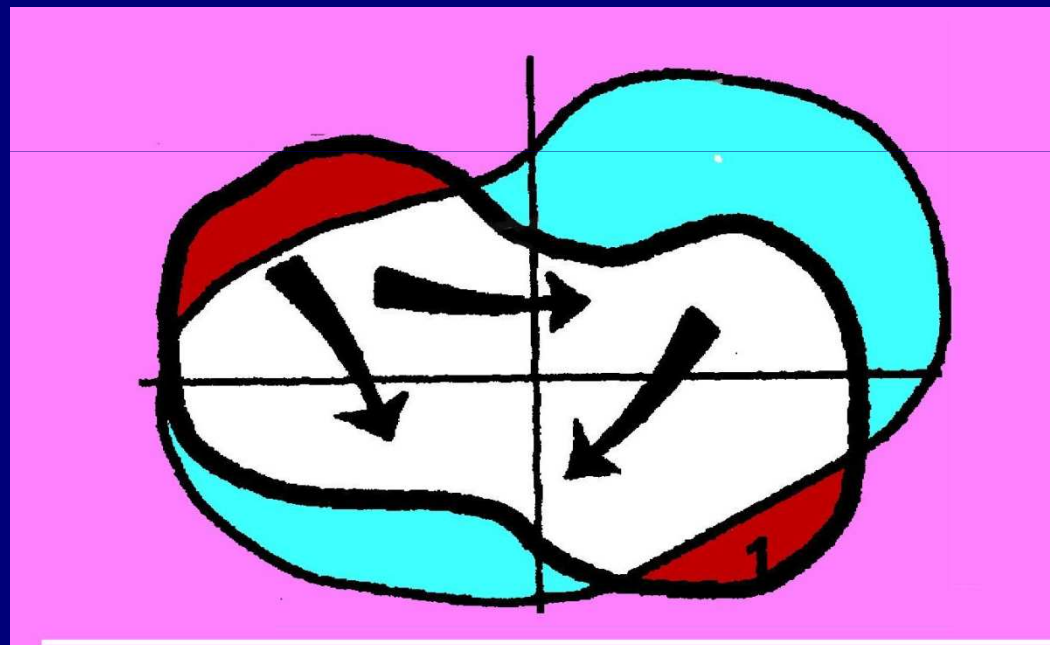

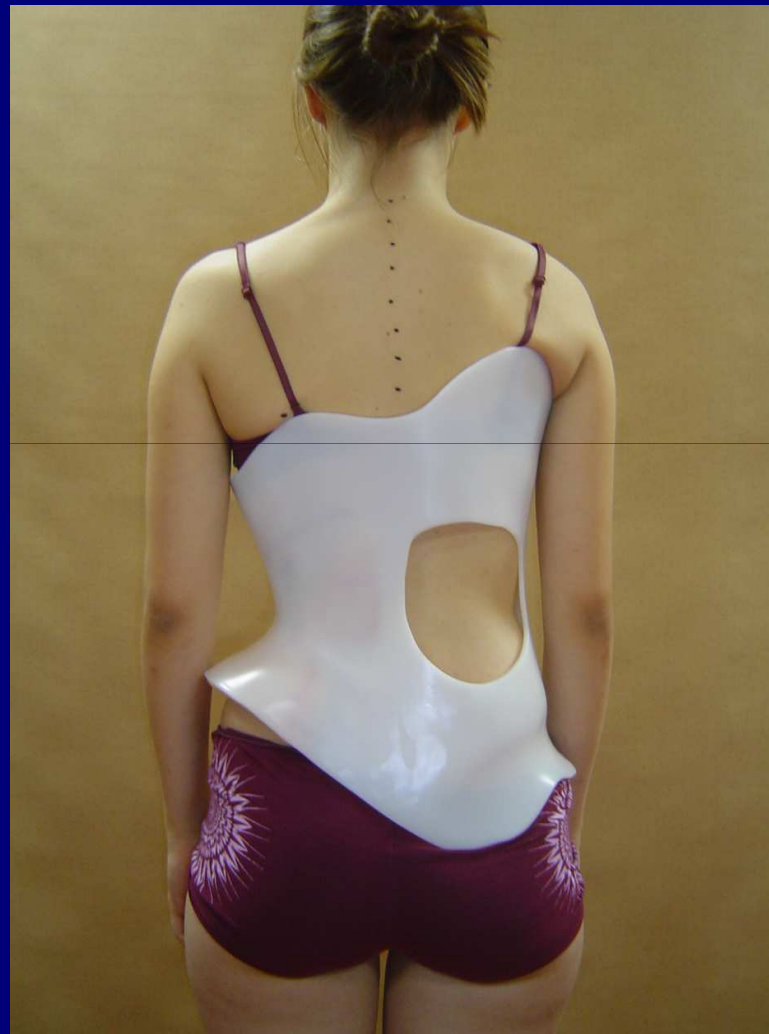
“Derotacja” klatki piersiowej

Korekcja elipsoidalnego zniekształcenia klatki piersiowej

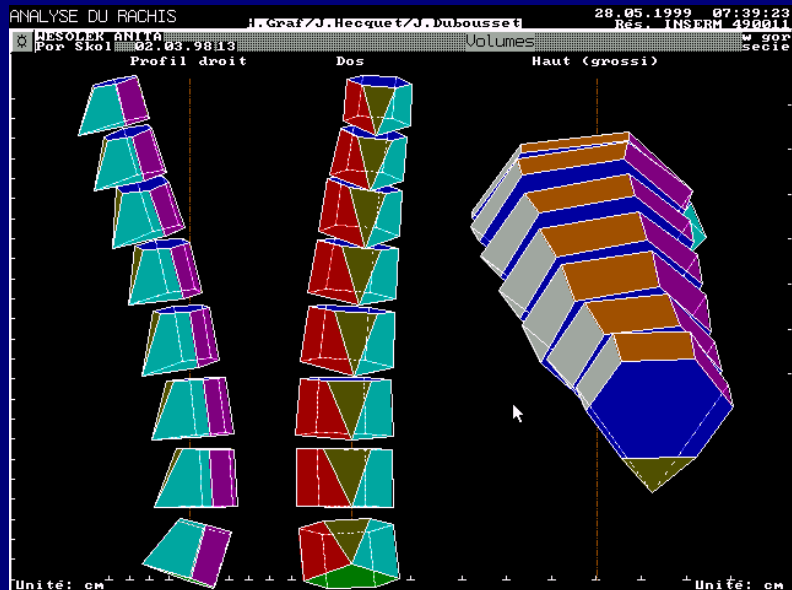

Efekt „antygrawitacyjny”

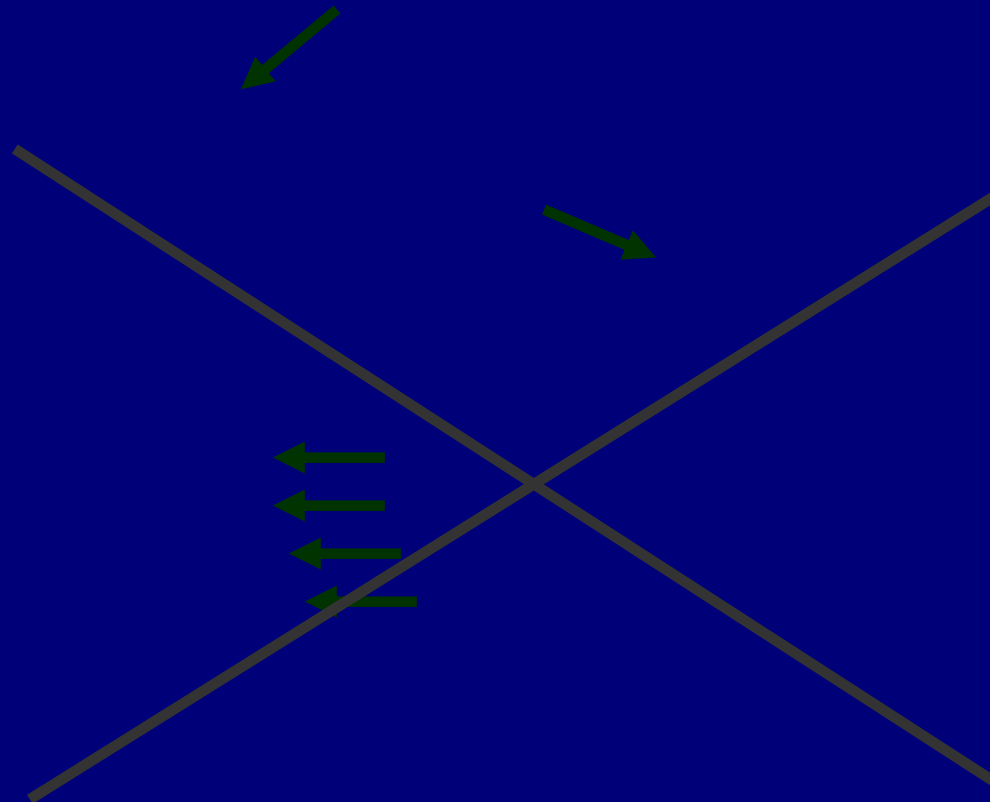

Gorset Cheneau powoduje trójplaszczynową korekcję skoliozy

Specyfika gorsetu Cheneau

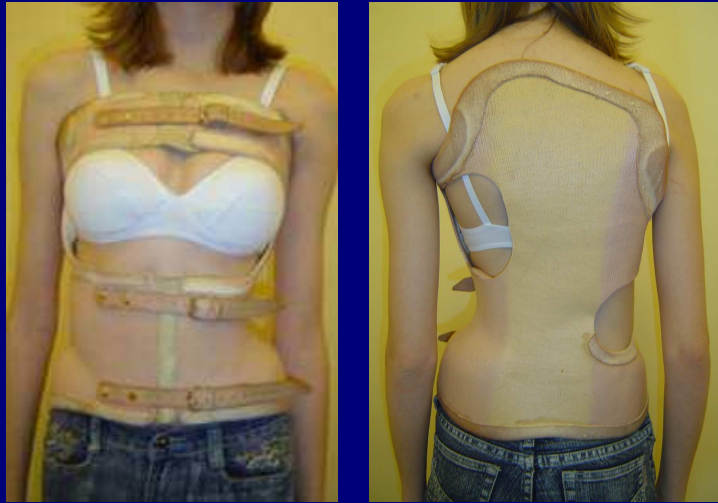

Rezygnacja z nacisku na tłocznę brzuszną

Specyfika gorsetu Cheneau

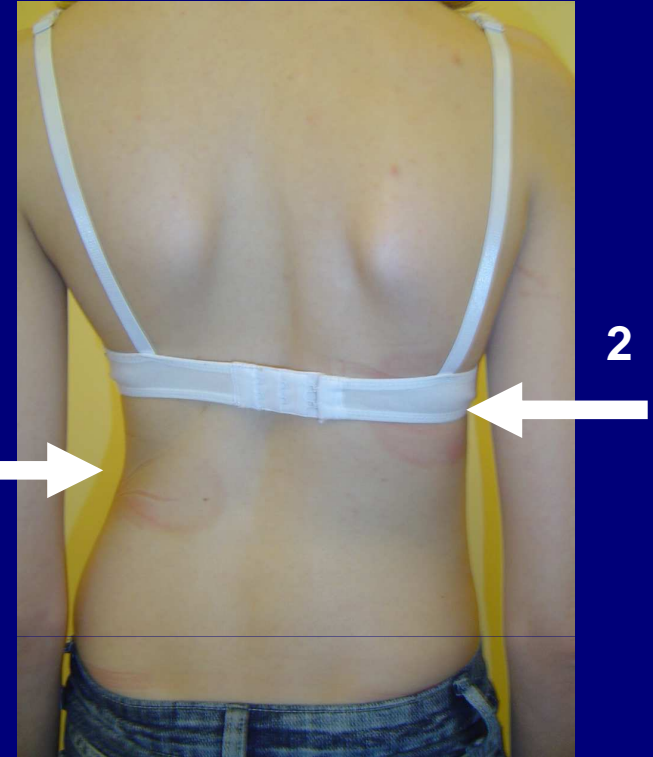
respektowanie lordozy lędźwiowej

Right thoracic decompensation
not corrected by the brace

Błędy

1. Unnecessary lumbar pad
2. Thoracic pad too low

Out of brace   In brace

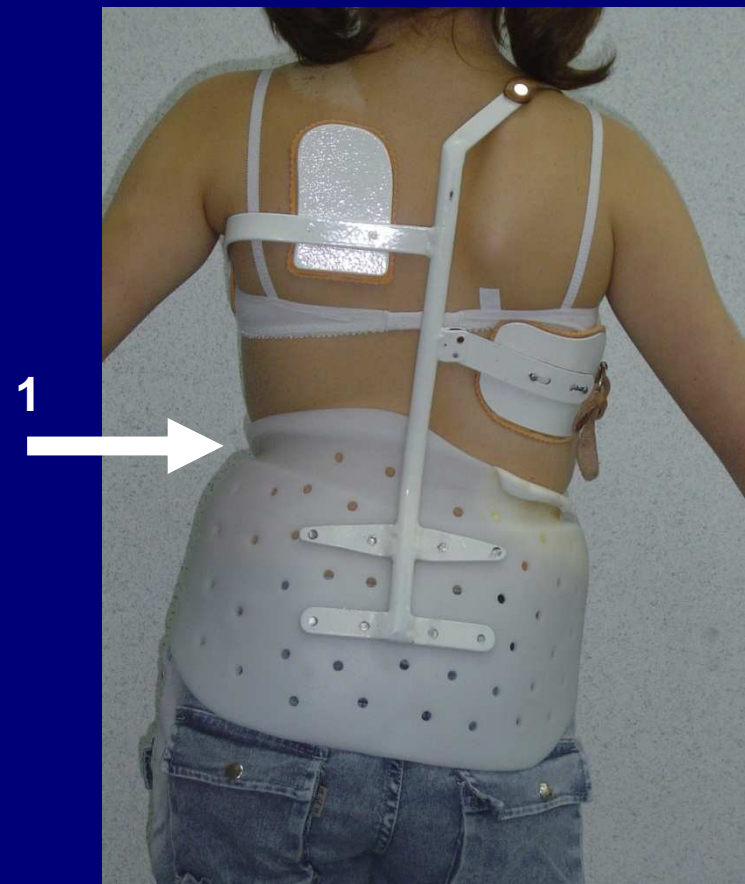
Błędy

„orteza pełnokontaktowa”

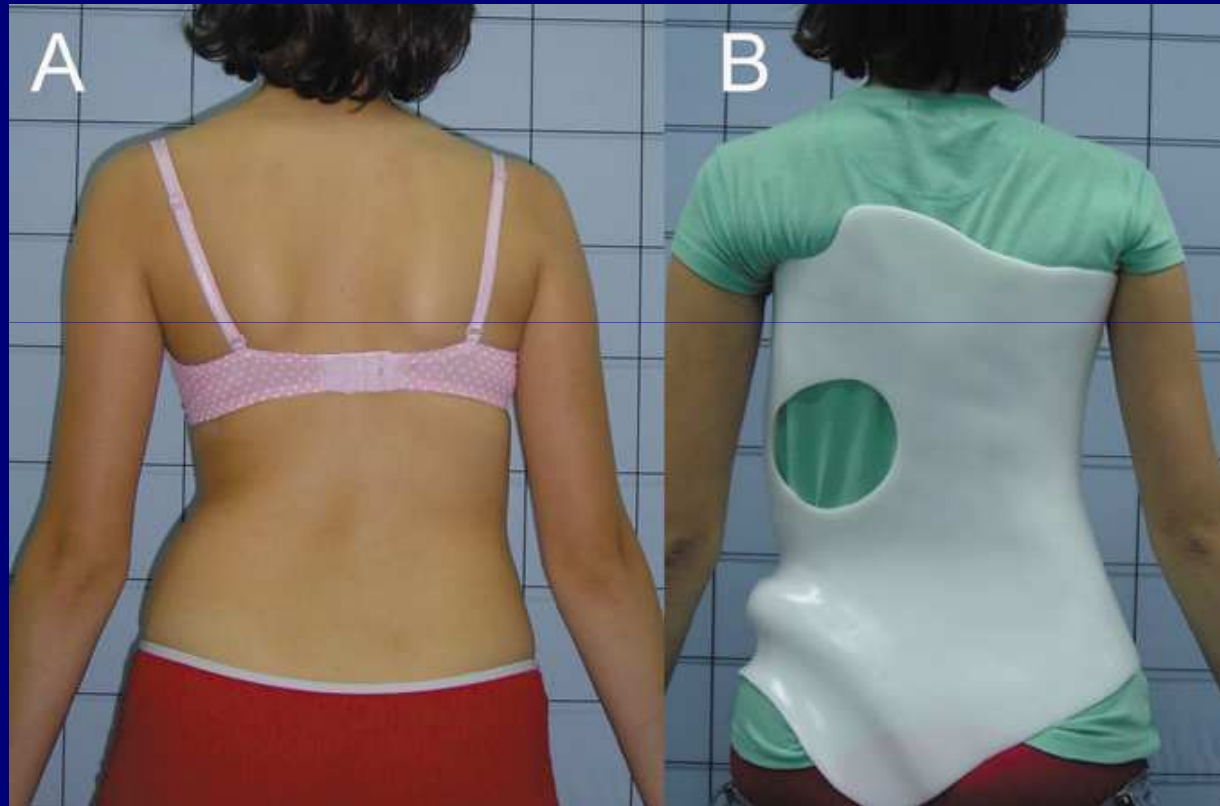

Błędy dekompensacja w gorsecie

1 Left lumbar concavity pressed with the pelvic part of the brace

Prawidłowo: kompensacja w gorsecie

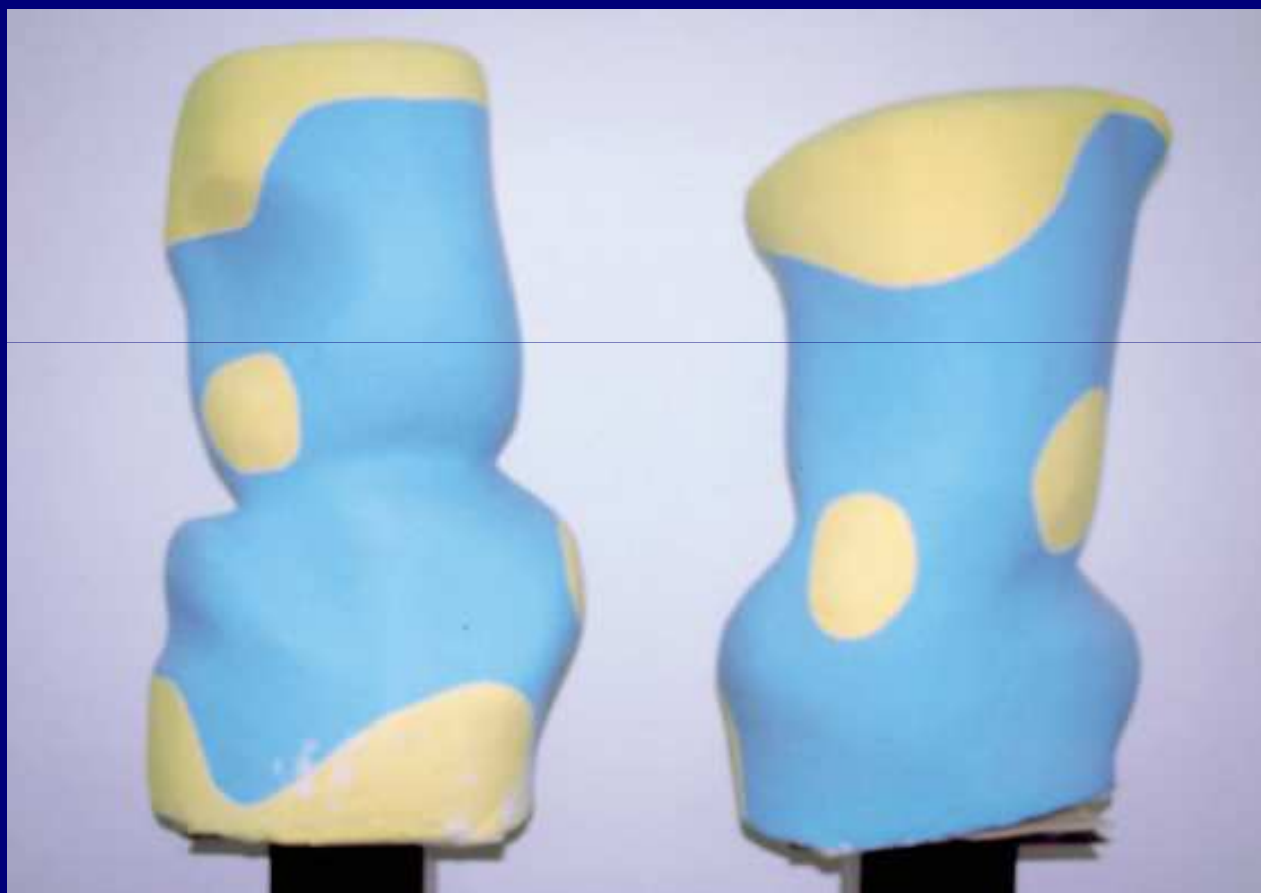
Błędy

pseudo-Milwaukee na skrzywienie łędźwiowe

Gorset asymetryczny

wygląd pozytywu po modelowaniu

skolioza jednołukowa

skolioza dwułukowa

Dlaczego tak duża przestrzeń wolna na plecach ?

- 1) kifotyzacja kręgosłupa piersiowego,**
- 2) wypełnia się w pozycji leżącej,**
- 3) powoduje asymetryczny tor oddechowy**
- 4) ruchy tułowia powodują korekcję skrzywienia**
- 5) wzrastanie powoduje korekcję skrzywienia**

Funkcja przestrzeni odciążających

pozycja swobodna

wdech

Funkcja przestrzeni odciążających

pozycja swobodna

wdech

pozycja leżąca

Zablokowanie kręgosłupa piersiowego w lordotycznym ustawieniu – błąd !

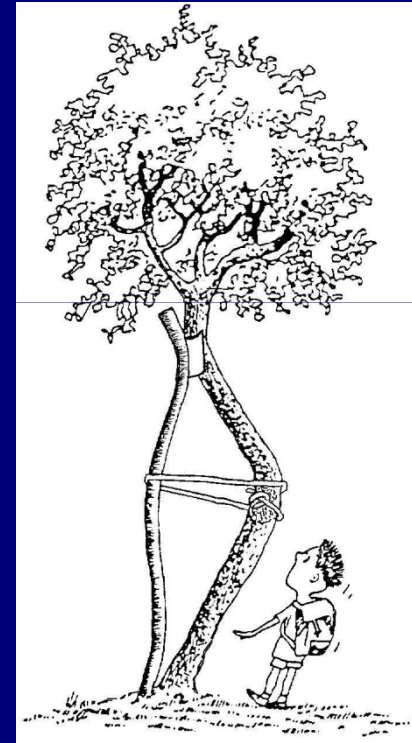

SOSORT

*Society on Scoliosis Orthopaedic and Rehabilitation
Treatment*

www.sosort.org

Rigo M, Negrini S, Weiss HR, Grivas TB, Maruyama T, Kotwicki T:
SOSORT Consensus paper on brace action: TLSO biomechanics of correction
(investigating the rationale for force vector selection). *Scoliosis* 2006; 1: 11.

Evidence Based Medicine
w leczeniu gorsetowym skolioz
idiopatycznych

D. Bradford (San Francisco), G. Burwell (Nottingham), M. Duhaime (Montreal), M. Edgar (Stanmore), M. Eppig (Cleveland), A. Gardner (Essex), D. Kehl (Atlanta), J. Lidstrom (Goteborg), J. Lonstein (Minneapolis) P. Meehan (Atlanta), R. Morrissy (Atlanta), A. Nachemson (Goteborg), C. Nash (Cleveland), A. Nordwall (Goteborg), J. Ogilvie (Minneapolis), L. Peterson (Goteborg), B. Poitras (Montreal), J. Webb (Nottingham), S. Willner (Malmo), R. Winter (Minneapolis)

Effectiveness of Treatment with a Brace in Girls Who Have Adolescent Idiopathic Scoliosis

A prospective, controlled study
based on data from the brace study
of the Scoliosis Research Society

The Journal of Bone and Joint Surgery
1995, 77-A, 815-822

C. Michel, P. Stagnara

Rev Chir Orthop 1987 : 134-147

- **Kąt skoliozy po zakończeniu leczenia jest zbliżony do kąta przed rozpoczęciem leczenia**

S. Weinstein, I. Ponseti

J Bone Joint Surg 1983; 65-A: 447-455

JAMA 2003; 289: 559-567

- 102 nieleczonego chorych
- okres obserwacji 50 lat
- grupa $< 30^\circ$ nie miały autotety kąta

Naturalna historia skolioz idiopatycznych

Lonstein i Carlson

J Bone Joint Surg 1984; 66-A: 1061-1071

Skoliozy od 20° do 29°
oraz test Rissera 0 lub 1

68% progresuje

J. Lonstein, R. Winter

J Bone Joint Surg 1994, 76-A: 1207-1221

**Wszystkie skoliozy powyżej 25°
i z testem Rissera = 0
powinny być leczone
bez czekania na progresję
(materiał 1020 chorych)**

COCHRANE

Negrini S, Minozzi S, Bettany-Saltikov J,
Zaina F, Chockalingam N, Grivas TB,
Kotwicki T, Maruyama T, Romano M,
Vasiliadis ES:

Braces for idiopathic scoliosis in adolescence.
Cochrane Database Syst. Rev. 2010; Issue 1.

*„very low quality evidence in favor of
bracing...”*

Czynniki powodzenia leczenia gorsetowego (1)

- Leczenie prowadzone przez ortopedę
- Ciągłość leczenia

Czynniki powodzenia leczenia gorsetowego (2)

- Znajomość anatomii patologicznej skoliozy w trzech wymiarach przestrzeni
- Szczegółowe opisanie wniosku na gorset zgodnie z wymaganiami dla danego chorego.
- Dobra współpraca z technikiem ortopedycznym - fachowy nadzór.

Leczenie gorsetem – warianty

- 20 godzin na dobę   100%
- Po szkole i na noc   50%
- Do spania   30%

- Gorset dzienny i nocny

Gorset nocny

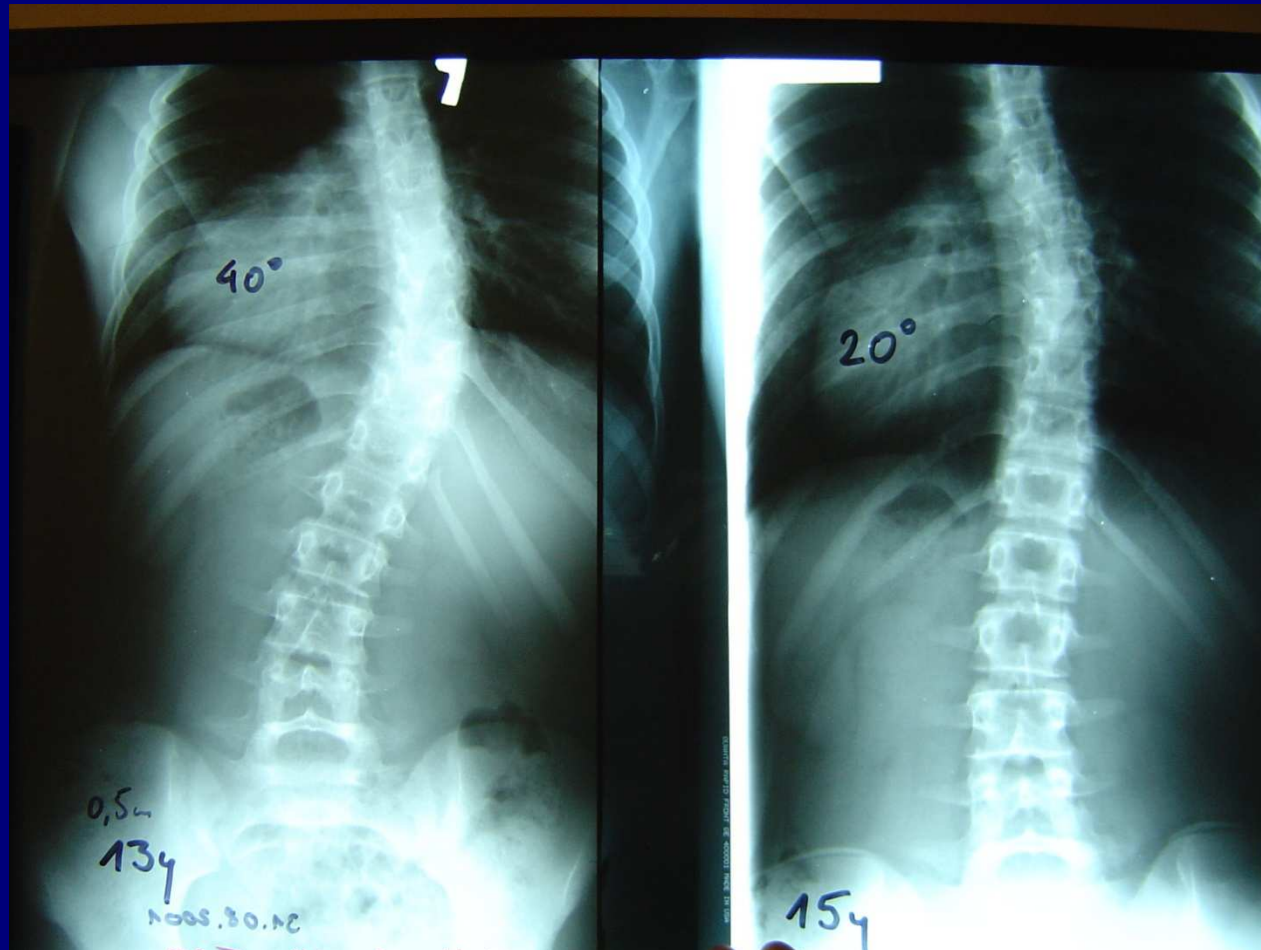

Progresja

100% korekcji

Wyniki gorsetu – korekcja doraźna i odległa

Wynik kliniczny

Czynniki psychologiczne

- Kotwicki T, Durmała J, Czaprowski D, Głowacki M, Kołban M, Snela S, Śliwiński Z, Kowalski I:
Zasady leczenia nieoperacyjnego skolioz idiopatycznych
- wskazówki oparte o zalecenia SOSORT 2006.
(Society on Scoliosis Orthopaedic and Rehabilitation
Treatment)
Ortop Traumat Rehabil 2009; 5: 379-395.
- Kotwicki T, Kinel E, Stryła W, Szulc A: Estimation of the
stress related to conservative scoliosis therapy: an
analysis based on BSSQ questionnaires.
Scoliosis 2007; 2: 1.

Podsumowanie – metoda Chêneau

1. Stałe ulepszanie konstrukcji i wykonawstwa gorsetu w kontakcie z autorem metody.
2. Ścisła współpraca lekarza z technikiem ortopedycznym.
3. Metoda z wyboru w leczeniu dzieci ze skoliozą 25 – 40 stopni.

Wczesne rozpoznanie skoliozy =

= skuteczne leczenie bez operacji

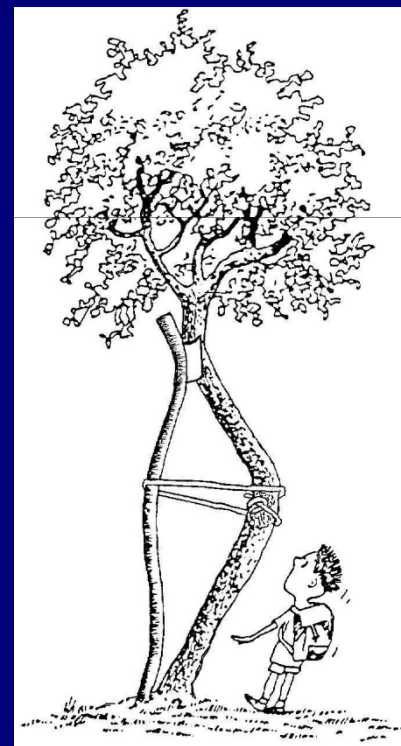
Rola ćwiczeń w skoliozach

- Romano M, Minozzi S, Bettany-Saltikov J, Zaina F, Chockalingham N, Kotwicki T, Maier-Hennes A, Negrini S:
Exercises for adolescent idiopathic scoliosis.
- Cochrane Database for Systematic Reviews 2012; Issue 8. Art. No.: CD007837. DOI:
10.1002/14651858.CD007837.pub2.

SOSORT

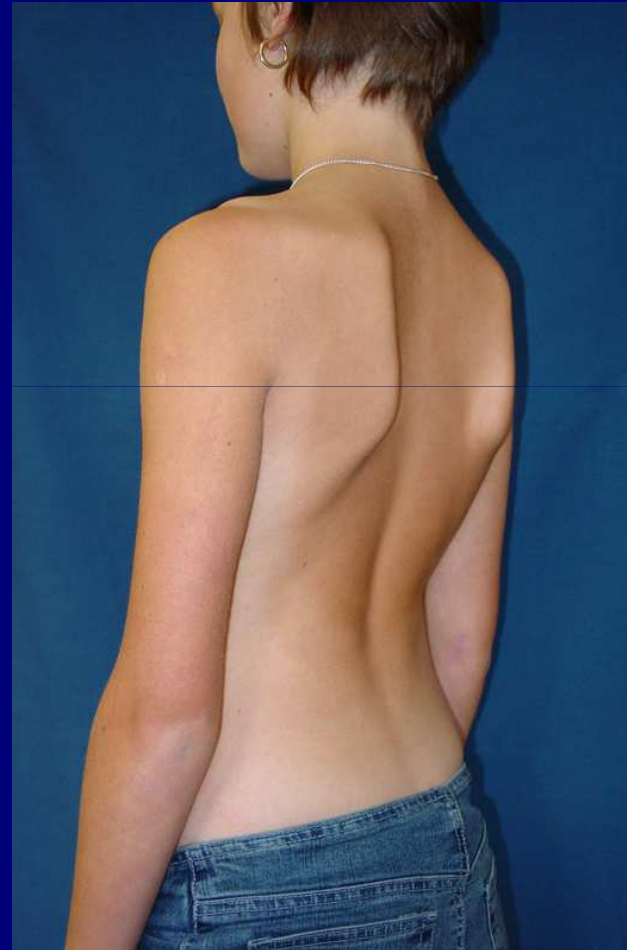
*Society on Scoliosis Orthopaedic
and Rehabilitation Treatment*

www.sosort.org

Zasada ćwiczenia korygującego skoliozę

- Segmentarne
- Trójpłaszczyznowe
- Asymetryczne
- Indywidualne
- Jedno ćwiczenie

Ćwiczenie czynnej 3D auto-korekcji !

- Czynne
- Trójplaszczynowe
- Indywidualne
- W pozycjach funkcjonalnych
- Stymulacja proprioceptywna
- Antygrawitacyjne
- Biofeedback
- Połączone z ruchem oddechowym

Nawyki dnia codziennego

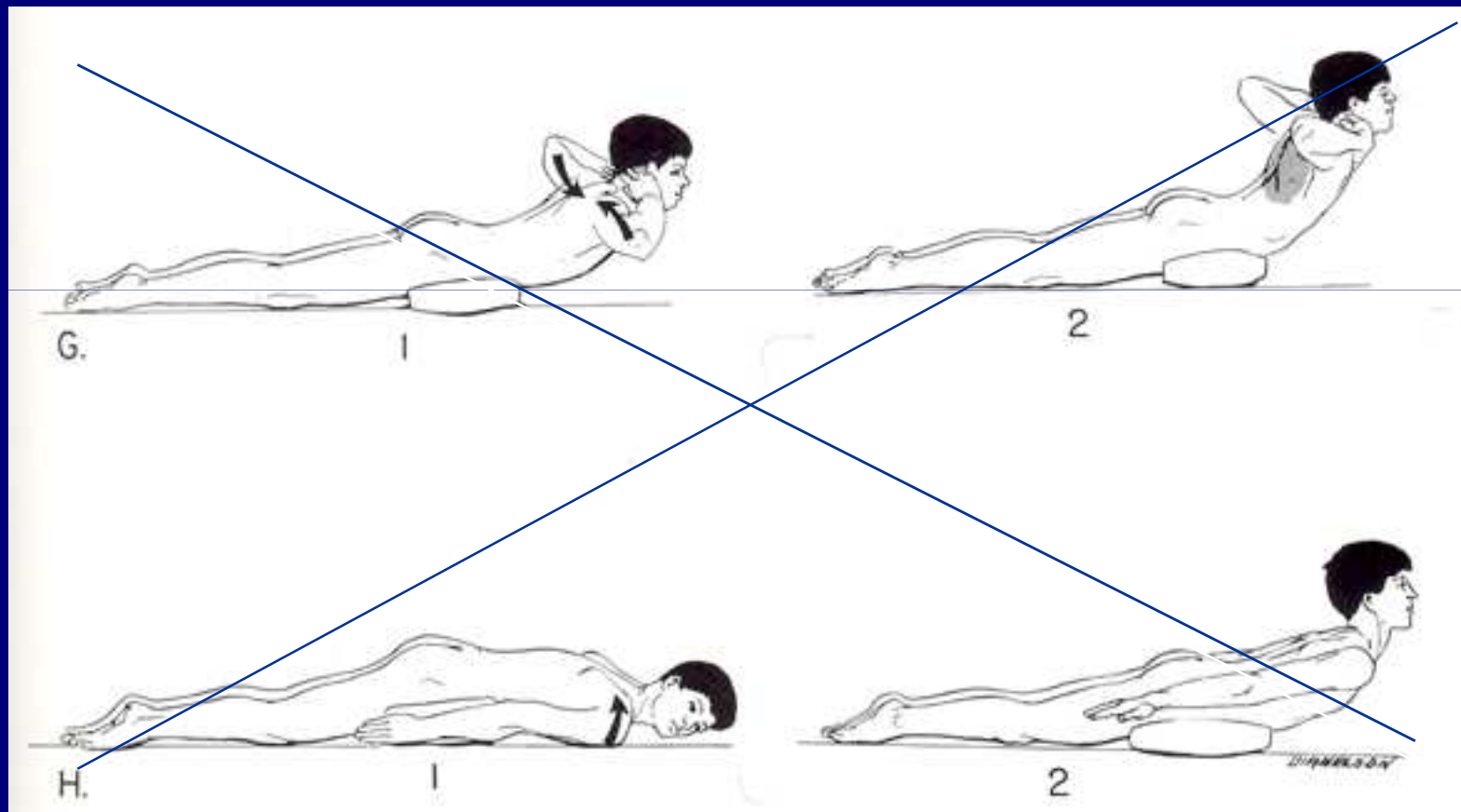
Nie zwalniać chorych ze skoliozą z zajęć WF

tylko 7 % społeczeństwa polskiego regularnie uprawia sport

w krajach skandynawskich 70 %

Szkodliwa lordotyzacja kręgosłupa piersiowego w skoliozach piersiowych

„Ruch jako czynnik leczenia”

1963

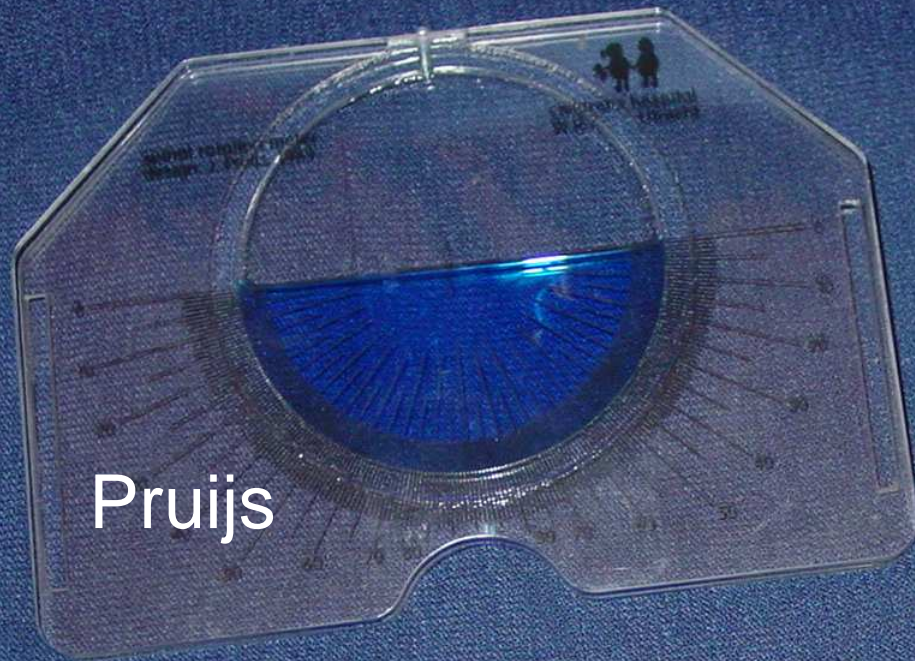
profesor Wiktor Dega

„Ruch musi być przepisany ze wszystkimi szczegółami, podobnie jak lek. Lekiem można wyleczyć, lecz także zatruć. [...]

Podanie takiego leku wymaga prawdziwego mistrzostwa. Przekazanie go choremu wraz z osobowością i sercem czyni ten lek niezastąpionym.”

Skoliometr

Skoliometry

Pruij's

Rippstein

Bunnell

Badanie w skłonie ma największą czułość

Test Adamsa 1865r.

Skoliometr mierzy kąt rotacji tułowia ang. Angle of Trunk Rotation (ATR)

- 0 – 3 stopnie – norma (fizjologiczna asymetria tułowia)**
- 4 – 6 stopni - powtórzyć badanie za 3-6 miesięcy**
- 7 stopni i więcej - skolioza**

Pomiar rotacji przy użyciu skoliometru

Kąt rotacji tułowia w skłonie mierzony jest na trzech poziomach

Skoliometr

- Pomiar powtarzalny, wiarygodny

Kotwicki T, Frydryk K, Lorkowska M, Krawczyński A, Szulc A: Powtarzalność i zgodność pomiaru kąta rotacji tułowia skoliometrem Bunnella u dzieci ze skoliozą idiopatyczną. *Fizjot Pol* 2006; 6: 111-116.

Krawczyński A, Kotwicki T, Szulc A, Samborski W: Kliniczny i radiologiczny pomiar rotacji kręgow i chorych ze skoliozą idiopatyczną. *Ortop Traumat Rehabil* 2006; 8: 602-607.

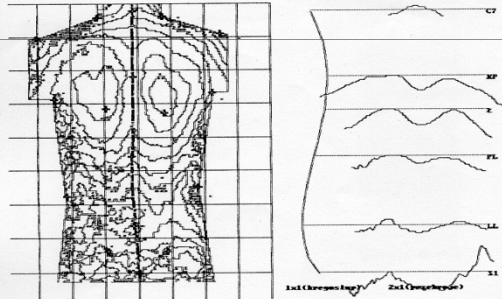
Kotwicki T, Lorkowska M, Szulc A: Analiza zmienności kąta rotacji tułowia w zależności od pozycji badania u dzieci ze skoliozą idiopatyczną. *Ann Acad Med Siles* 2007; 61: 54-60.

Topografia powierzchniowa

„komputerowe badanie postawy”

Wywiad: Uwagi:
/sB1. Parametry globalne /sB0.
Długość kręgosłupa DCK 389.6 [mm] czyli 3892.0 % wzrostu
Kąt pochylenia [st] : ALFA 18.9, BETA 9.8, GAMMA 13.8, Średnio: 42.5 [st]
Kąt pochylenia tułowia: KPT -1.5 [st]. Wskafnik kompensacji -5.1 [st]
/sB1. Kifoza piersiowa /sB0.
D.LL_C7 DKP 320.4 [mm] (82.2%) Kąt KKP 156.4 [st]
D.PL_C7 RKP 217.5 [mm] (55.8%) Głębokość GKP 20.4 [mm] (WKP 0.094)
/sB1. Lordoza lędźwiowa /sB0.
D.S1_KP DLL 290.7 [mm] (74.6%) Kąt KLL 151.3 [st]
D.S1_PL RLL 172.1 [mm] (44.2%) Głębokość GLL -17.8 [mm] (WLL -0.103)
/sB1. Płaszczyzna czołowa /sB0.
Lewy bark wyżej o -7.9 [mm] Kąt linii barksw KLB 1.6 [st]
L. łopatką wyżej o 5.9 [mm] (-3.9st) (UL), bliżej o 2.6 [mm] (-1.7st) (UB)
Lewy tr. talii wyższy o 4.1 [mm] (TT) szerszy o -4.1 [mm] (TS)
Miednica: kąt nachylenia KNM 0.0 [st], kąt skręcenia KSM 2.5 [st]
Maks. odch. l.wyrost. kol. od C7_S1 UK -7.4 [mm] na wys.Th12

Sylwetka zgarbiona.
Lewa łopatką wypchnięta.
Lewostronne skrzywienie kręgosłupa w odcinku piersiowo-lędźwiowym.
Zalecane leczenie korekcyjne.
Kontrola za pół roku.

Topografia powierzchni ciała

■ Wysoka czułość, niska specyficzność

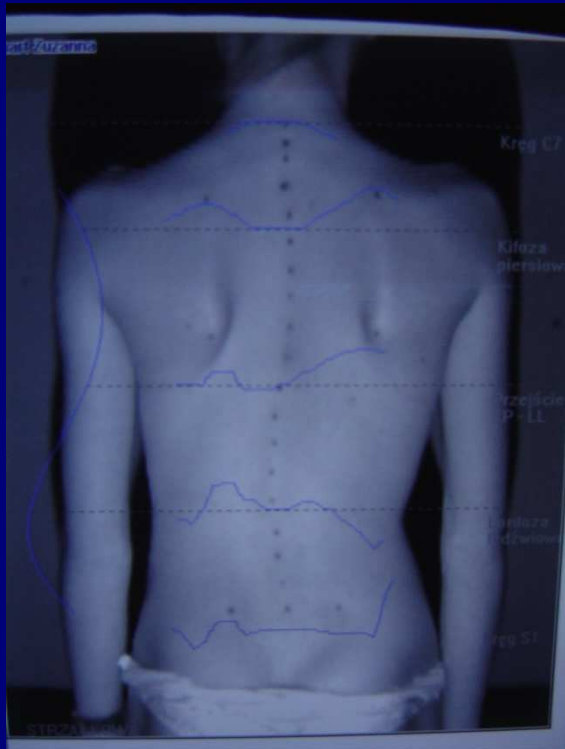

Kotwicki T, Kinel E, Chowańska J, Bodnar-Nanuś A: POTSI, Hump Sum i Suma Rotacji – nowe parametry z zakresu topografii powierzchni ciała dla opisu zniekształcenia tułowia u chorych ze skoliozą. *Fizjot Pol* 2008; 8: 231-240.

Kotwicki T, Szulc A: Możliwości wykorzystania metody topografii powierzchniowej w profilaktyce progresji skolioz idiopatycznych u dzieci i młodzieży. *Ann Acad Med Siles* 2005; 59: 472-475.

Chowańska J, Kotwicki T, Krzyżaniak A, Szulc A: Warunki i możliwości stosowania techniki topografii powierzchni ciała do wykrywania skrzywień kręgosłupa u dzieci i młodzieży. *Probl Hig Epidemiol* 2009; 90: 1-5.

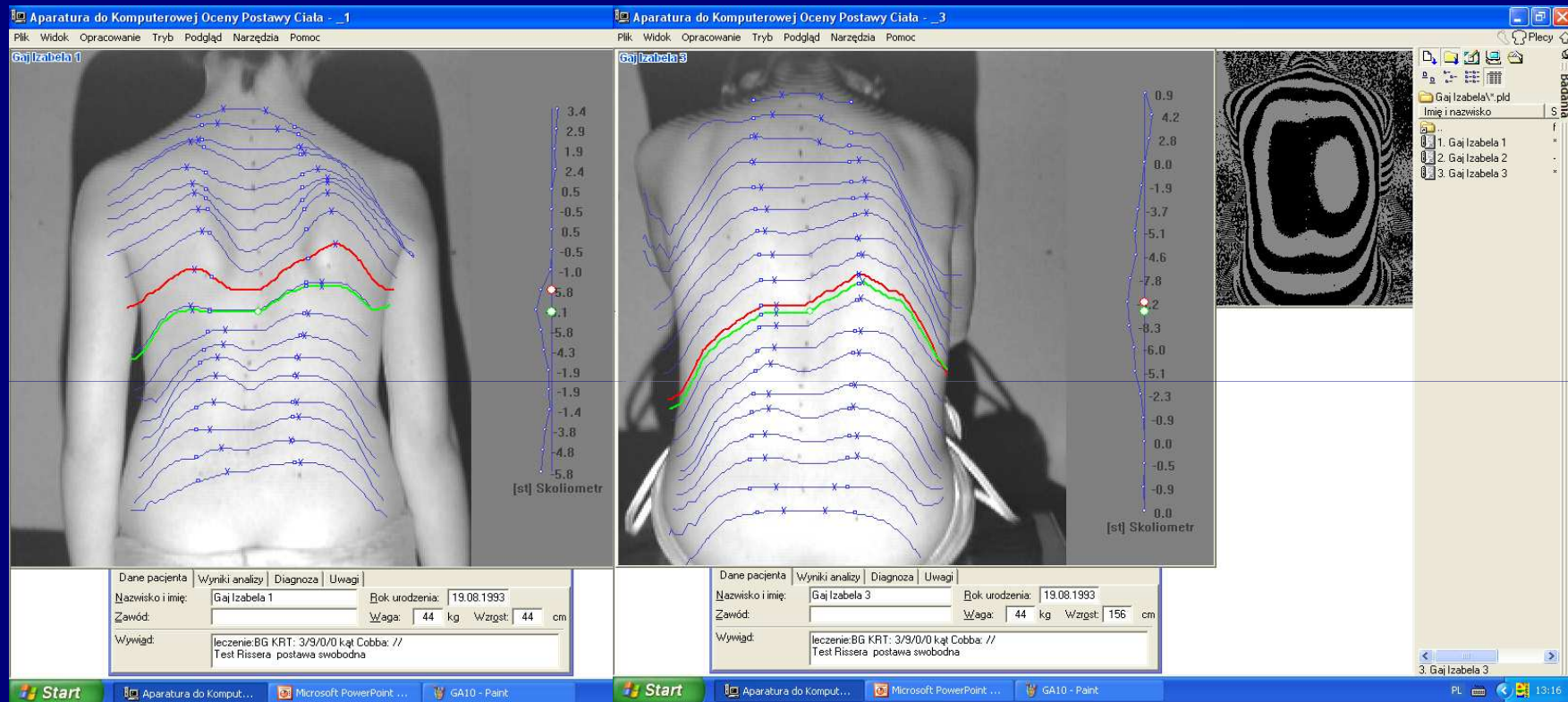
Topografia powierzchniowa

POTSI index

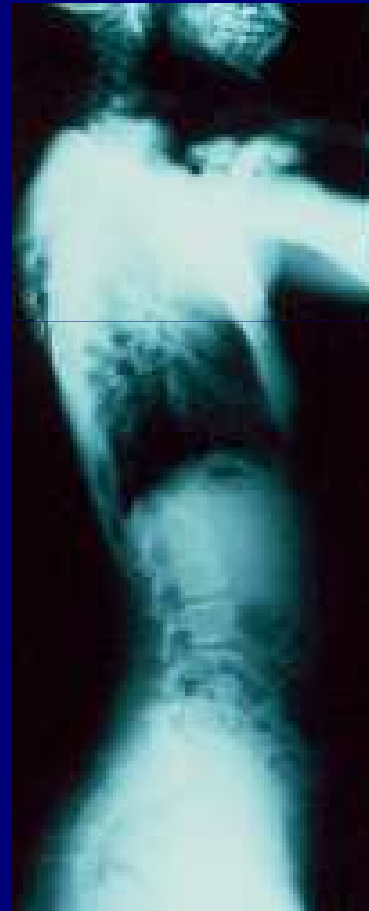
HUMP SUM

Suma Rotacji na stojąco a Suma Rotacji na siedząco
 19.0 ± 6.6 21.3 ± 7.7 $p < 0.01$

Kotwicki T, Chowańska J, Kinel E, Lorkowska M, Stryła W, Szulc A: Sitting forward bending position versus standing position for studying the back shape in scoliotic children. Scoliosis 2007, 2: S34.

Badanie radiologiczne – standard:
pozycja stojąca, postawa swobodna
dwie płaszczyzny, długie klisze

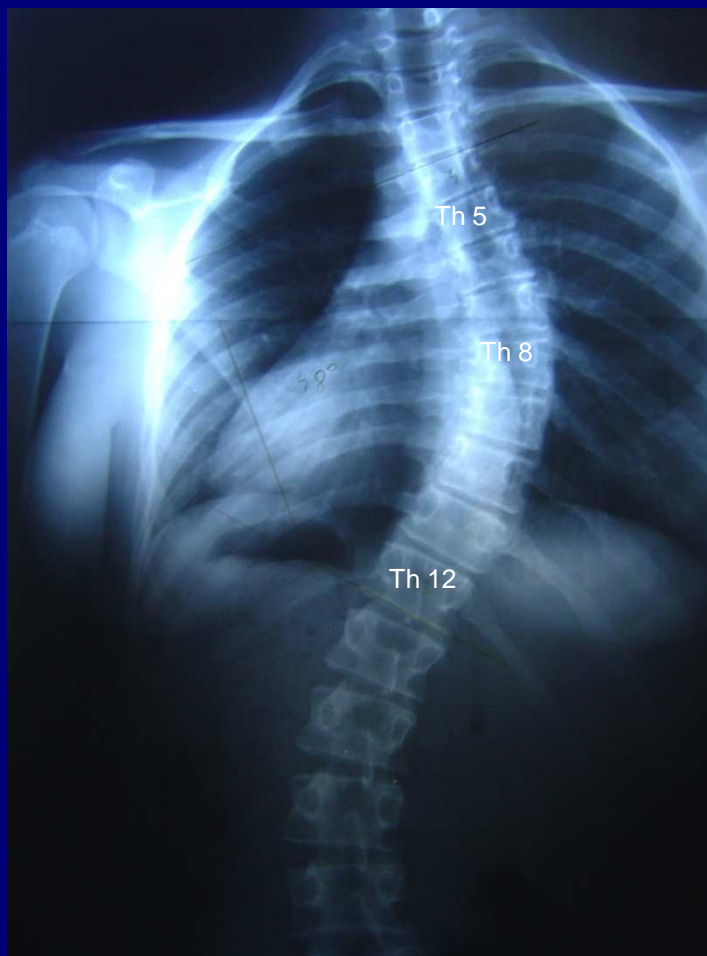

Ocena zdjęcia rentgenowskiego

- Kąt skoliozy (Cobba)
- Kąt rotacji (Perdriolla)
- Test Rissera

Kąt Cobba

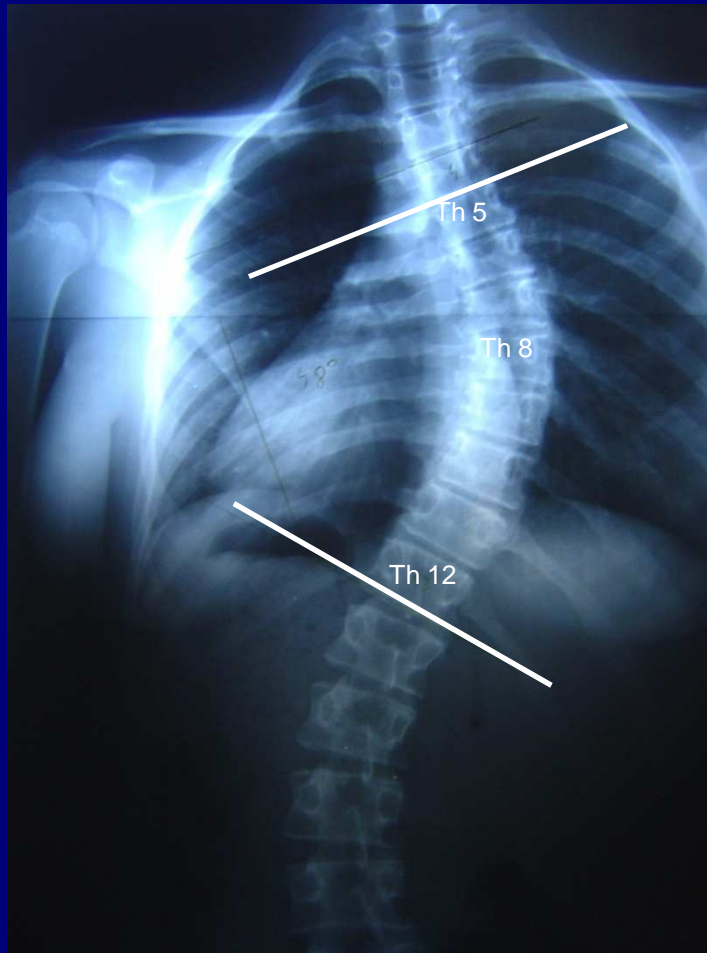

Górny kręg graniczny

Kręg szczytowy

Dolny kręg graniczny

Kąt Cobba

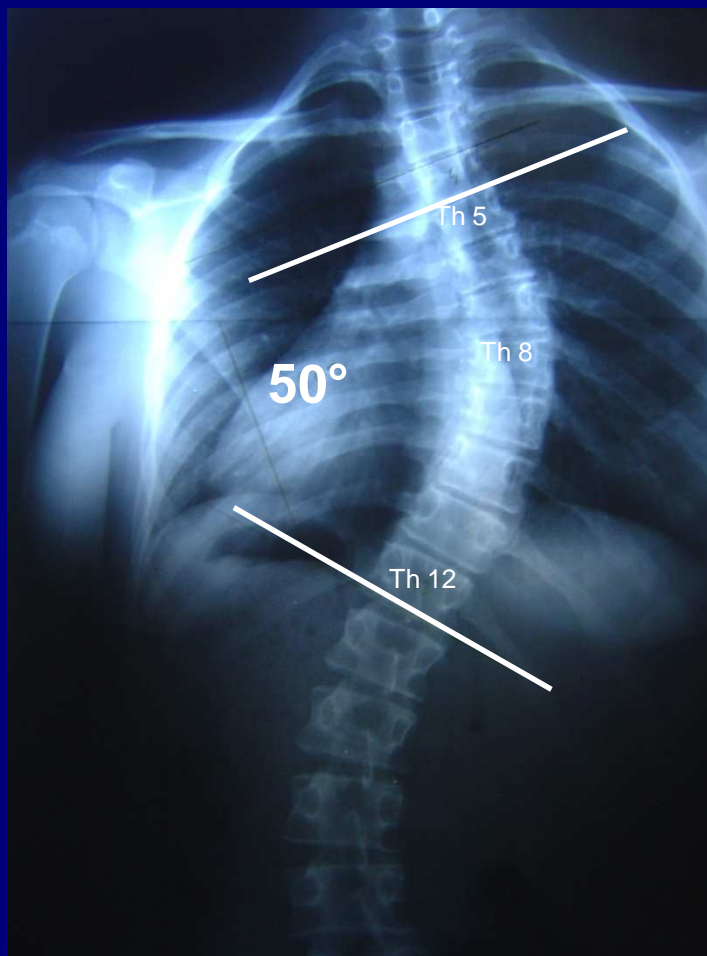

Górny kręg graniczny

Kręg szczytowy

Dolny kręg graniczny

Kąt Cobba

Górny kręg graniczny

Kręg szczytowy

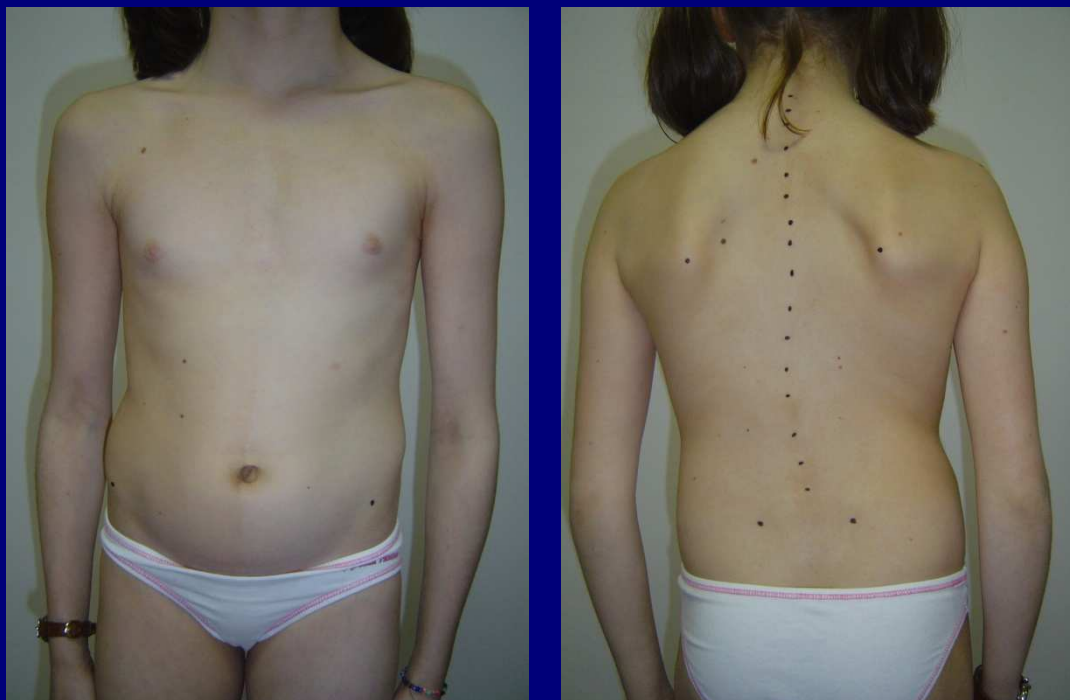
Dolny kręg graniczny

Skolioza a długość kończyn dolnych

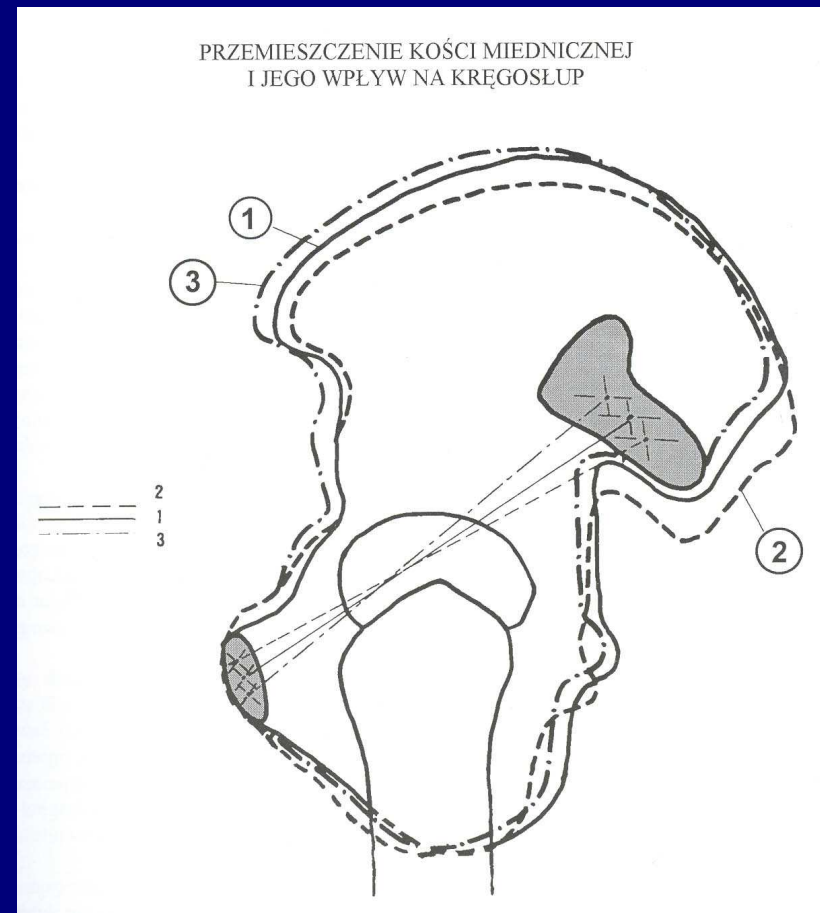
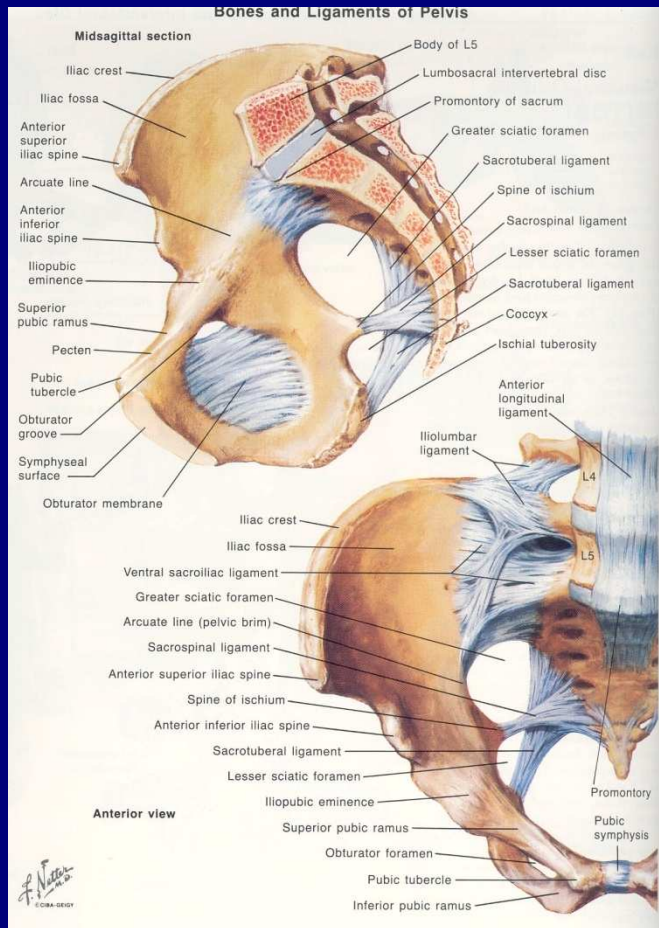
stosowanie wkładek

„Skolioza” funkcjonalna $\Leftrightarrow$ skolioza strukturalna

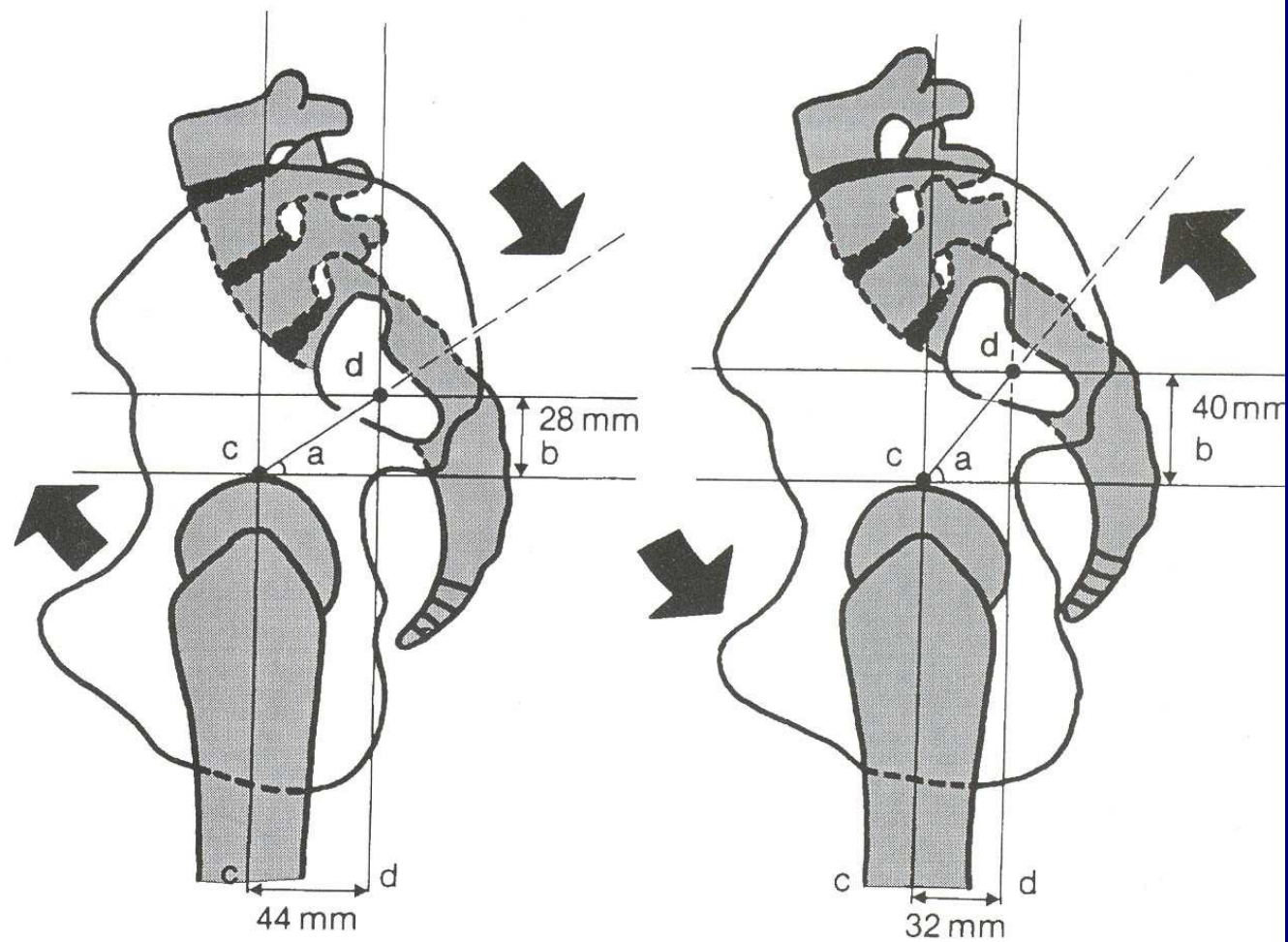

funkcjonalne wygięcie kręgosłupa lędźwiowego w lewo z powodu obniżenia miednicy

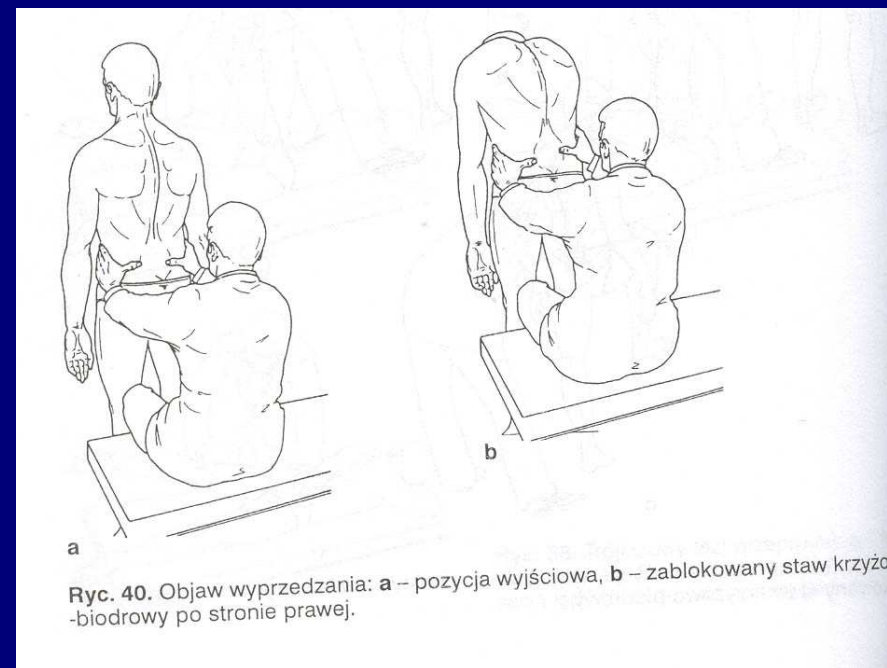
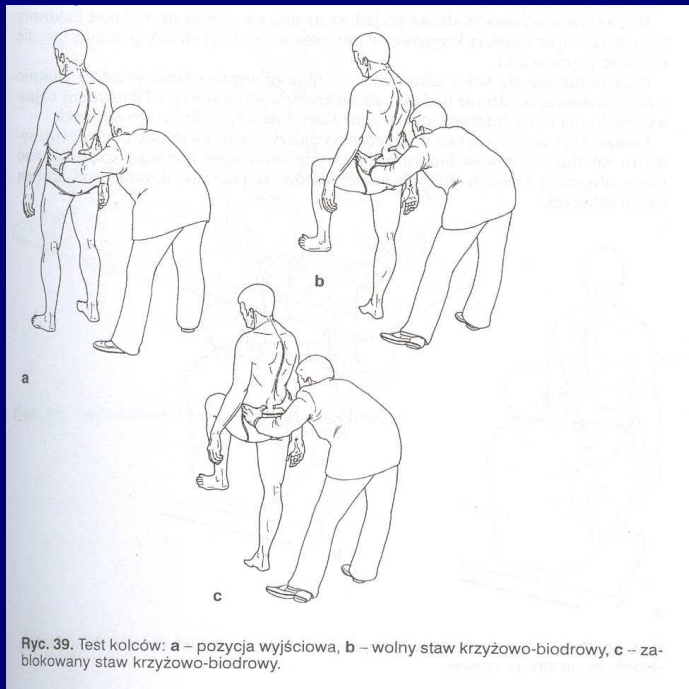
Wewnętrzna ruchomość pierścienia miednicy

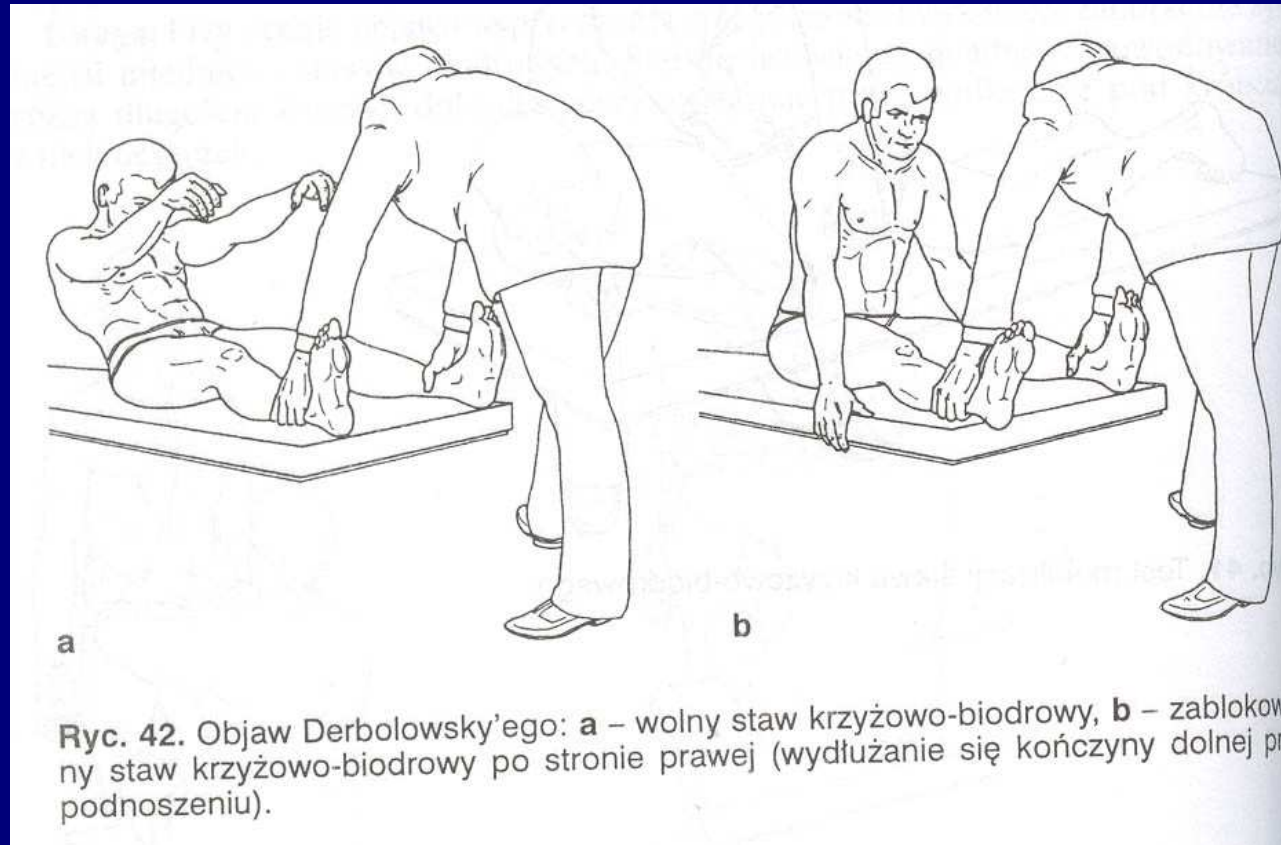
PRZEMIESZCZENIE KOŚCI MIEDNICZNEJ I JEGO WPŁYW
NA DŁUGOŚĆ KOŃCZYN

Ocena ruchomości stawów krzyżowo-biodrowych

Ocena ruchomości stawów krzyżowo-biodrowych

Skolioz idiopatycznych
nie leczy się wkładkami

Skoliozy funkcjonalne
„leczy się” wkładkami

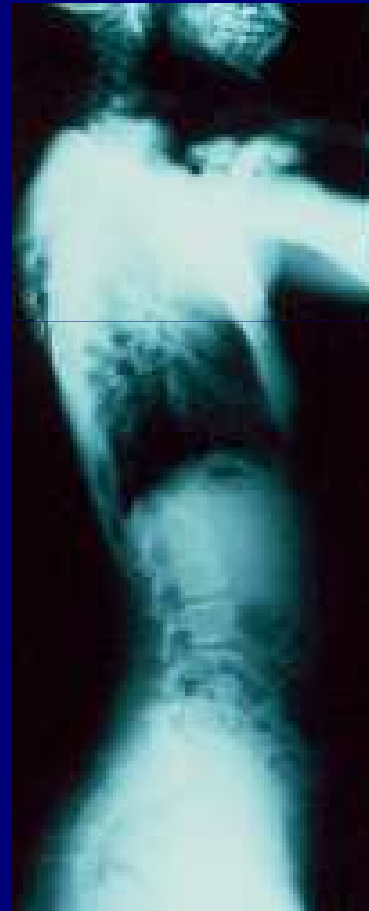

wkładka lkd 2,5 cm

Wniosek:

Badać pacjenta !

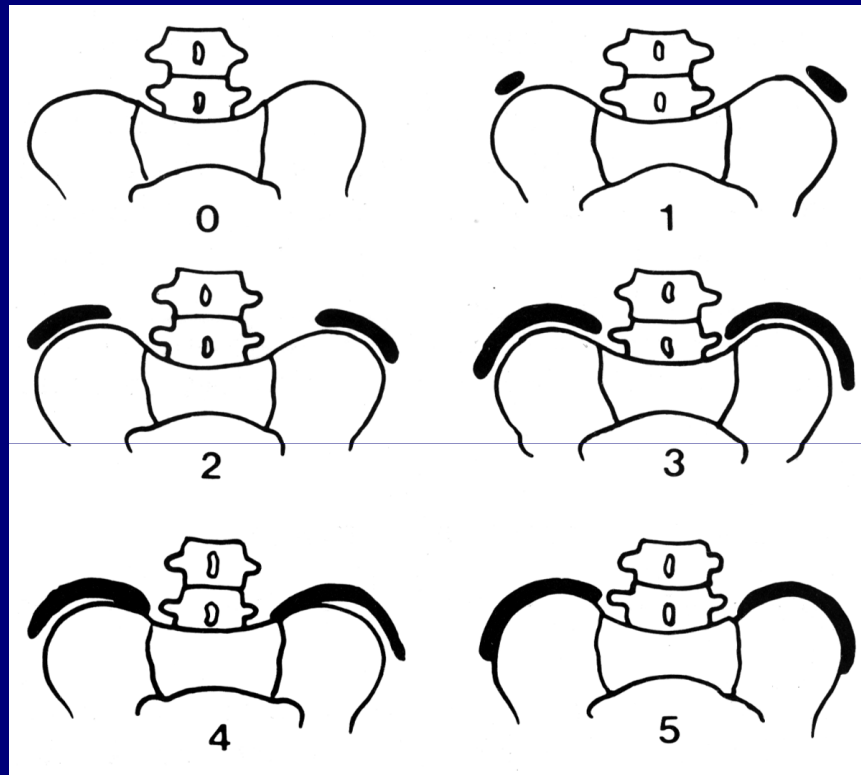
Historia naturalna nieleczonej skoliozy

Tabela 37.2. Ryzyko progresji skoliozy (w %) w zależności od wartości kątowej i wieku w chwili wykrycia skrzywienia wg Nachemsona i wsp.

Wartość kąta Cobba w momencie wykrycia (stopnie)	Wiek rozpoznania (lata)		
	10 – 12	13 – 15	16
< 19	25	10	0 %
20-29	60	40	10
30-59	90	70	30
>60	100	90	70

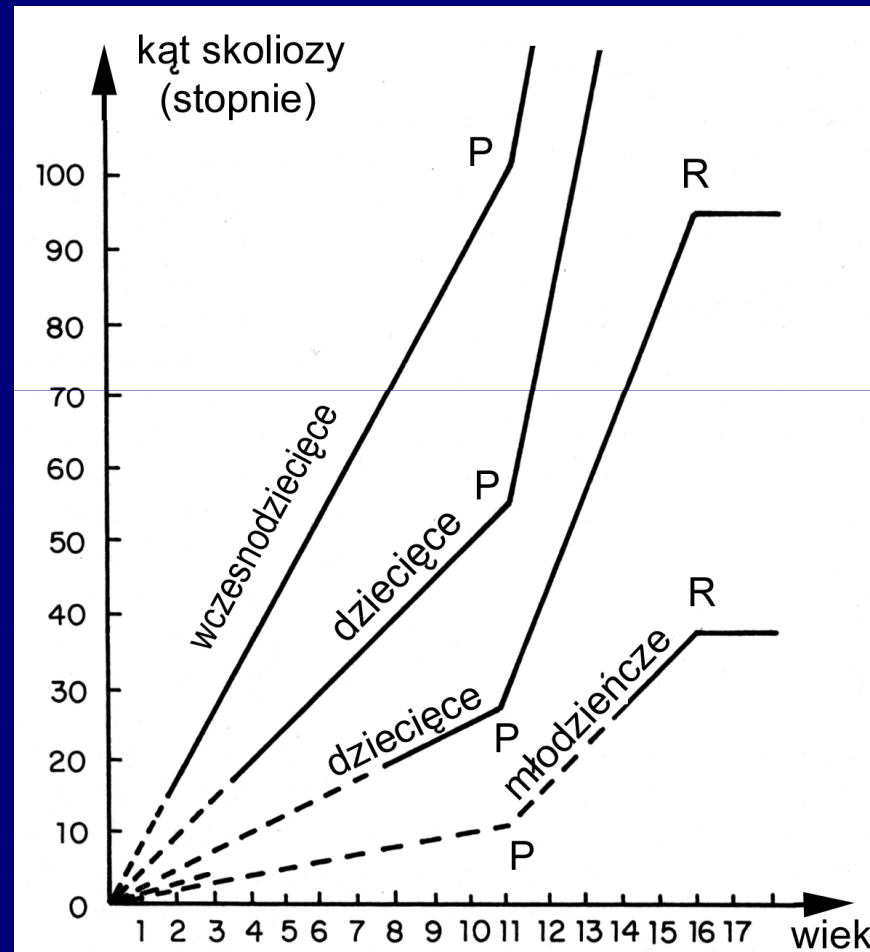
Test Rissera

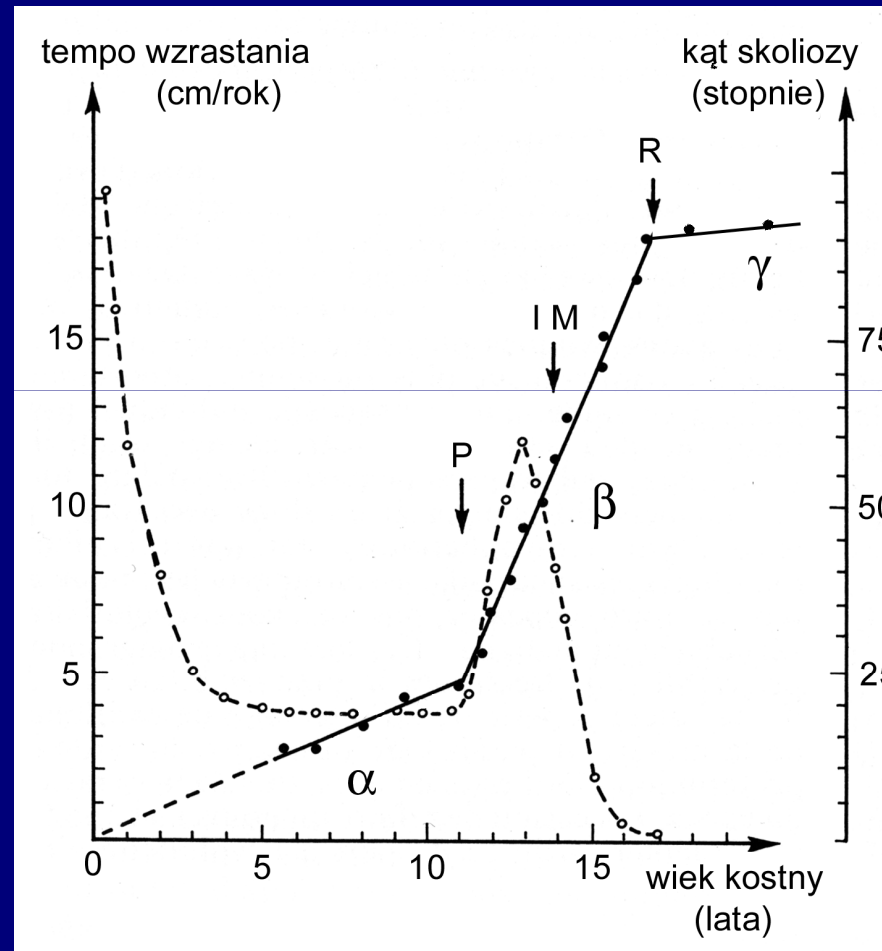
0,1,2 – ujemny test Rissera = wysokie ryzyko progresji

3,4,5 – dodatni test Rissera = niskie ryzyko progresji

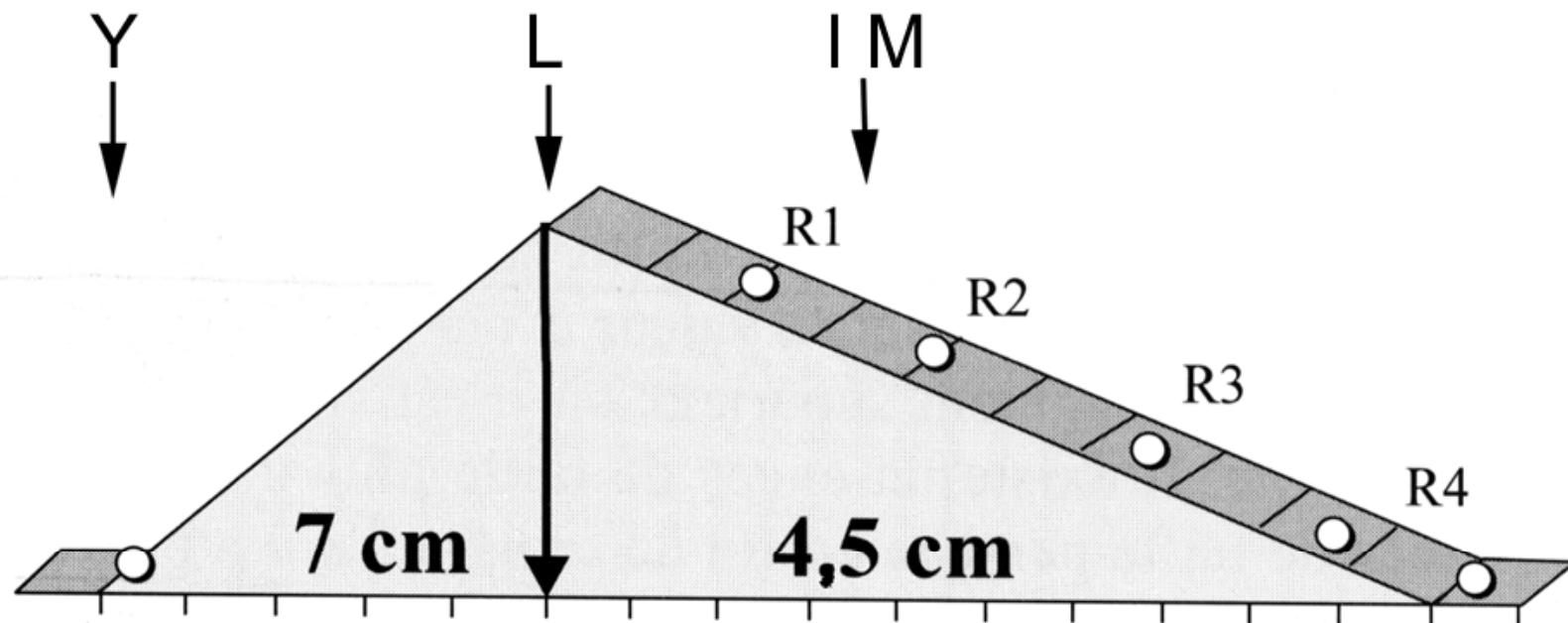
Przebieg nieleczonej skoliozy

Progresja w czasie skoku wzrostowego

A	11 lat		13 lat				15 lat	
B	R -2	R -1	R 0	R 1	R 2	R 3	R 4	R 5
C	75,3		81,5	82,3	83,5	84,5	85,1	85,5 cm
D	87	91	95		97			100 %

Ryzyko progresji skoliozy w okresie pokwitania (dla dziewcząt)

Podsumowanie

Podsumowanie

Historia naturalna skolioz

- Rozpoznanie skoliozy i intensywne leczenie nieoperacyjne powinno nastąpić w wieku zagrożenia progresją

tzn. 10 – 12 lat
u dziewcząt

Prognoza

S. Weinstein, I. Ponseti

J Bone Joint Surg 1983; 65-A: 447-455

JAMA 2003; 289: 559-567

- 102 chorych ze skoliozą nieleczoneą
- 50 lat obserwacji
- kąt Cobba $< 30^\circ$ - skoliozy były stabilne przez całe życie

Pacjentów kończących wzrastanie należy motywować dodatnio

Podsumowanie

Cel leczenia nieoperacyjnego

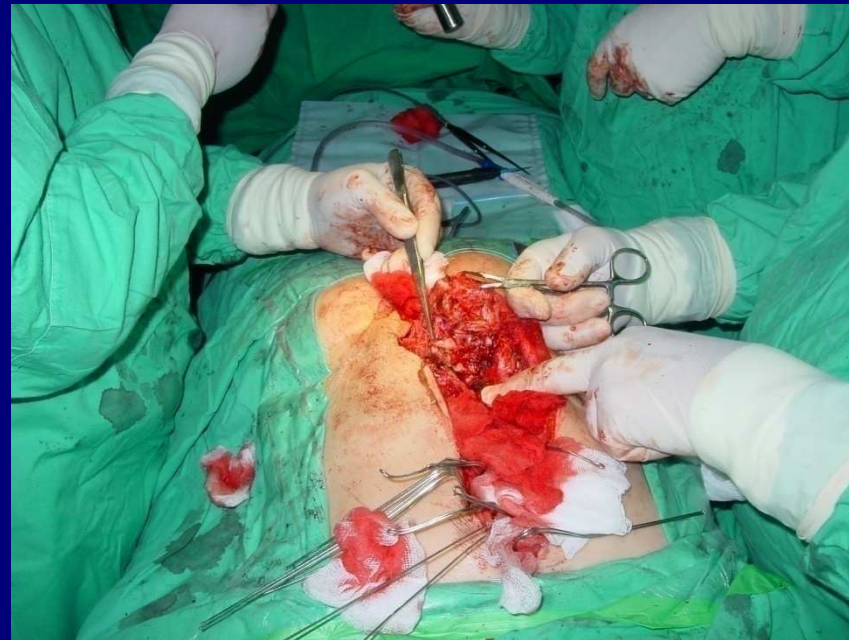
Uzyskać kąt $< 30^\circ$
po zakończeniu
wzrastania

Podsumowanie

Planowanie leczenia

- Co leczyć ?
- Kiedy leczyć ?
- Jak leczyć ?

Perspektywy leczenia skolioz idiopatycznych

Osiągnięcie stanu porównywalnego do populacji z rozwojową dysplazją stawu biodrowego poprzez:

- Upowszechnienie wiedzy o historii naturalnej, mechanice i wczesnych objawach skoliozy
- Badania przesiewowe populacji wysokiego ryzyka – dziewcząt w wieku 10-12 lat
- Stosowanie skutecznych metod leczenia nieoperacyjnego
- Wczesne mało inwazyjne leczenie operacyjne w przypadkach niepowodzenia leczenia gorsetem

Dziękuję za uwagę

kotwicki@ump.edu.pl

